

Vyhodnotenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (PHSR KSK) za rok 2018

1. Analýza stavu rozvoja Košického kraja

V nasledujúcom texte uvádzame analýzu silných a slabých stránok a výziev v rozvoji v nadväznosti na plnenie cieľov PHSR Košického kraja podľa jednotlivých oblastí.

EKONOMIKA A ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky:

- výhodná geografická poloha Košicko –Prešovskej aglomerácie
- priaznivá veková a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva
- významný vzdelávací, inovačný a výskumný potenciál
- existujúce klastre v oblasti IKT technológií, robotiky a automatizácie a v oblasti cestovného ruchu, potenciál vzniku nových klastrov

Slabé stránky:

- nezamestnanosť, predovšetkým dlhodobá nezamestnanosť
- porovnateľne nižšie mzdy, vysoká miera chudoby a sociálnej exklúzie
- 6 okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov
- porovnateľne nižšia intenzita podnikateľskej aktivity a nižšia dynamika vzniku nových podnikov všetkého druhu (obchodných spoločností, družstiev i fyzických osôb)

Výzvy v rozvoji:

- vyššia a efektívnejšia podpora rozvoja lokálnej ekonomiky a ekonomiky Košicko-Prešovskej aglomerácie
- efektívnejšie využívanie endogénneho potenciálu Košicko – Prešovskej aglomerácie
- vyššia podpora tvorby nových pracovných miest v prioritných oblastiach
- podpora nadväznosti vzdelávania na potreby trhu práce
- vyššia podpora pri riešení problémov a potrieb malých obcí a miest
- ďalší rozvoj inovačných ekosystémov a hodnotových reťazcov v kraji
- efektívnejšie využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie a obnoviteľných zdrojov energie
- implementácia integrovaného prístupu k regionálnemu a územnému rozvoju

KREATÍVNA EKONOMIKA A INOVÁCIE

Silné stránky:

- skúsenosti s projektom EHMK 2013 a tým aj naštartovanie nových aktivít pre rozvoj kultúry a kreatívneho priemyslu
- nové umelecké a kreatívne iniciatívy s nadšenými a dynamickými ľuďmi
- rastúca ponuka služieb v oblasti podpory podnikania, inovácií a kreatívnej ekonomiky
- klastre v oblasti IKT – Košice IT Valley
- multifunkčné kultúrno-kreatívne centrá: Tabačka Kulturfabrik, Kasárne Kulturpark, atď.
- úspešné firmy v rôznych oblastiach kreatívneho priemyslu
- mesto Košice získalo titul UNESCO City of Media Arts a má aktívnu organizáciu pre podporu kultúry a kreatívnej ekonomiky Creative Industry Košice, n.o. (CIKE)

- zahraniční investori v IKT v Košickom kraji
- medzinárodné skúsenosti a projekty

Slabé stránky:

- nedostatočná prezentácia a marketing kultúrneho a kreatívneho priemyslu a lokálnych tvorcov, produktov a služieb
- deklarovaná politická podpora MSP a kreatívneho priemyslu nie je dostatočne transformovaná do praxe
- nízka regionálna identita
- vysoká miera závislosti na verejných financiách v oblasti kultúry a umenia
- malá (úzka) základňa lídrov v kreatívnej ekonomike
- nedostatočné využívanie kreatívnych a inovačných metód vo verejnom, súkromnom a akademickom sektore
- únik mozgov
- absencia exportnej stratégie
- absencia platforiem a sietí pre podporu spolupráce

Výzvy v rozvoji:

- rozvoj ekosystému kreatívnej ekonomiky a podpory inovácií
- lepšie prepojenie výskumu a vývoja na potreby praxe aj pre komerčné využitie
- lepšia spolupráca regionálnych aktérov z verejného a súkromného sektora na konkrétnych rozvojových témach praxe
- využitie kreatívneho priemyslu pre rozvoj služieb a produktov vo verejnom a súkromnom sektore
- vytvorenie kreatívneho klastra
- lepšie prepojenie trhu práce a vzdelávania
- budovanie regionálnej identity
- tvorba a rozvíjanie lokálnych produktov a ich popularizácia
- prepojenie kreatívneho priemyslu s ďalšími oblasťami a odvetviami hospodárstva (napríklad cestovný ruch, zdravotníctvo, sociálna oblasť, priemysel, atď.)

DOPRAVA

Silné stránky:

- rozvinutý dopravný systém z hľadiska plošného pokrytia územia – hustá sieť liniek pravidelnej autobusovej dopravy dostatočne pokrýva celé územie kraja a prakticky všetky cesty I., II. a III. triedy
- ponuka dopravných služieb na stabilnej úrovni – najmä v prímestskej autobusovej doprave – je snahou dlhodobo udržať výkony prímestskej autobusovej dopravy
- relatívne vysoká hustota cestnej siete regionálneho charakteru (ciest II. a III. triedy)
- podmienky pre tvorbu Integrovaného dopravného systému v spolupráci s PSK
- zabezpečenie relatívne pravidelného a stabilného financovania správy a údržby jestvujúcej cestnej siete
- postupné znižovanie počtu dopravných nehôd, počtu usmrtených a zranených, ako aj škôd na majetku

Slabé stránky:

- nedostatočné napojenie územia na nadradenú cestnú infraštruktúru, nedobudovaná sieť diaľnic, rýchlostných ciest a diaľničných privádzačov, čo prispieva k zvyšovaniu dopravného zaťaženia regionálnych ciest a brzdí prílev investícií do kraja
- v okresoch Gelnica a Spišská Nová Ves dokonca nie sú ani žiadne cesty I. triedy a intenzita dopravy na cestách II. triedy dosahuje 15 000 vozidiel za 24 hodín
- nevyužitý potenciál železničnej infraštruktúry s nízkou ponukou železničnej dopravy, ktorú objednáva Ministerstvo dopravy a výstavby SR
- nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia integrovanej infraštruktúry VOD
- minimálna preferencia systémov verejnej dopravy v mestách
- prekračovanie maximálnej povolenej rýchlosti v intravilánoch miest a obcí – najčastejšia príčina dopravných nehôd
- nízka efektivita výkonu bežnej a zimnej údržby ciest II. a III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja
- nedostatočné rozšírenie využitia informačných technológií pri riadení a výkone správy a údržby ciest
- nedostatočné presadzovanie maximálneho urýchlenia prípravy a výstavby nadradenej cestnej aj železničnej infraštruktúry
- nedostatočný prietok Q100 u mostov nad vodnými tokmi a nedostatočná zaťažiteľnosť mostov, môže ohroziť plynulú dopravnú obsluhu územia nákladnou dopravou
- nedostatočné sústredenie zdrojov na modernizáciu mostov

Výzvy rozvoja:

- aktualizácia Plánu dopravnej obslužnosti v rámci spracovania Plánu udržateľnej mobility Košického kraja (bude zrealizované do konca roka 2019)
- zjednotenie tarifných systémov prímestskej pravidelnej autobusovej dopravy KSK a PSK (realizované od 1. 2. 2019)
- vytvorenie spoločného organizátora integrovaného dopravného systému KSK a PSK (realizované od 26. 8. 2019)

ENERGETIKA**Siné stránky:**

- promptná adaptácia v problémoch energetiky KSK
- odsúhlasenie projektu ELENA v spolupráci s EIB
- príprava projektov na rekonštrukciu budov formou EPC projektov
- začiatok implementácie tvorby Nízkouhlíkovej stratégie

Slabé stránky:

- chýbajúce databázy majetku, zdrojov energií a spotrebičov energií
- zlý stav budov z hľadiska energetickej efektívnosti – pomalá obnova
- chýbajúci strategický dokument rozvoja energetiky kraja

Výzvy v rozvoji:

- vybudovanie energetického monitoringu a manažmentu na báze IoT
- pasportizácie nehnuteľnosti s následnou implementáciou do databáz

SOCIÁLNA OBLASŤ

Silné stránky:

- priaznivý pomer medzi verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na území KSK
- kontinuálna práca Úradu KSK v oblasti plánovania rozvoja sociálnych služieb
- zvyšovanie kvality služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK prostredníctvom zavádzania podporných systémových nástrojov (ISO, CAF, CYGNUS)
- jasne zadefinované koncepcie rozvoja sociálnych služieb u verejných poskytovateľov
- systémovo riešené špecializované poradenstvo (optimalizovaná sieť špecializovaných poradenských služieb)
- postupne zvyšujúci sa pomer opatrovateľských služieb a denných stacionárov pre seniorov ku pobytovým formám sociálnych služieb
- zapojenie verejného poskytovateľa sociálnych služieb (LIDWINA DSS) do národného projektu deinštitucionalizácie
- reflektovanie KSK na potreby občanov so špecifickými potrebami (zriadenie špecializovaných zariadení pre autistov, špecializovaných ambulantných služieb pre ľudí s demenciou,...)
- odborný potenciál zamestnancov sociálnych služieb na území KSK
- legislatívne upravená možnosť financovania sociálnych služieb z iných, tzv. nadštandardných činností (§15 ods. 3 zákona o sociálnych službách) a z prostriedkov verejného zdravotného poistenia

Slabé stránky:

- chýba spracovaná analýza o potrebách sociálnych služieb v oblasti krízovej intervencie
- supľovanie nedostatku sociálnych bytov sociálnymi službami (zariadenie podporovaného bývania, útulky, domovy na polceste)
- absencia nízkoprahových sociálnych služieb krízovej intervencie
- neprepojenosť komunitných plánov sociálnych služieb obcí na koncepciu rozvoja sociálnych služieb KSK
- absencia koncepcií rozvoja sociálnych služieb u neverejných poskytovateľov (častá zmena druhu sociálnej služby)
- nedostatočná úroveň vzdelávania zamestnancov sociálnych služieb
- nízke ohodnotenie a nízky status zamestnancov sociálnych služieb

Výzvy v rozvoji:

- zjednotenie posudkovej činnosti
- vytváranie nových pracovných príležitostí prostredníctvom legislatívnych zmien v úprave podmienok priznávania príspevku za opatrovanie a realizácie národných projektov (poskytovaním opatrovateľskej služby) a tým aj zníženie nezamestnanosti v kraji
- existencia viacerých strategických dokumentov a programov na národnej úrovni podporujúcich rozvoj komunitných služieb
- široká paleta vzdelávacích kurzov pre zamestnancov sociálnych služieb
- spolupodieľanie sa obcí a miest na financovaní sociálnych služieb
- zvýšenie príspevku za opatrovanie blízkej osoby
- potenciál obcí, ktoré môžu v spolupráci s Úradom KSK komunitne plánovať rozvoj sociálnych služieb v závislosti na potrebách miestneho obyvateľstva

- prítomnosť univerzitných a vysokoškolských pracovísk, ktoré môžu napomôcť rozvoju sociálnych služieb napr. výskumom, ale aj dôslednejším prepojením potrieb praxe so vzdelávaním, možnosť kvalitného ďalšieho vzdelávania zamestnancov a pod.
- prevencia duševných chorôb na stredných školách

ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky:

- väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve – investovanie a zveľadenie majetku
- komplexná komunitná infraštruktúra
- odborný potenciál poskytovateľov všeobecnej, špecializovanej a inej špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti
- primeraná sieť ústavných zdravotníckych zariadení

Slabé stránky:

- zastaralá infraštruktúra zdravotníckych zariadení a vysoký investičný dlh nehnuteľností využívaných na zdravotné strediská, resp. prenajímaných poskytovateľom zdravotnej starostlivosti
- nedostatok poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte
- absencia komplexného prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti s dôrazom na princíp dlhodobej zdravotnej starostlivosti
- nedostatočná dostupnosť zdravotnej starostlivosti vo vybraných špecializáciách
- vysoký priemerný vek lekárov najmä primárnej zdravotnej starostlivosti
- dlhé čakacie doby na špecializovanú zdravotnú starostlivosť, resp. plánované operačné výkony
- nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve
- starnutie populácie

Výzvy v rozvoji:

- zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti
- možnosť integrácie siete všeobecných lekárov
- príležitosť na komplexnú reformu celého systému poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR
- rozširovanie kompetencií všeobecných lekárov
- možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ na podporu primárneho kontaktu
- zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov zdravotníckych zariadení
- modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti
- zavedenie eHealth a elektronizácia
- komplexné služby bližšie k pacientovi
- posilnenie primárnej zdravotnej starostlivosti pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení
- integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej spádovej oblasti

CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky:

- mimoriadny prírodný potenciál, zachovalá a atraktívna príroda, vysoká koncentrácia prírodných daností na malom území
- unikátne kultúrno-historické dedičstvo vrátane pamiatok UNESCO
- rozmanitosť potenciálu, ktorá umožňuje vytvoriť celoročnú ponuku pre všetky cieľové skupiny
- výhodná geografická poloha (blízkosť trhov HU, UA a PL a existujúce medzinárodné vzťahy, blízkosť stredísk cestovného ruchu k veľkým mestám - Košice, Prešov, Poprad a k iným turistickým lokalitám - Tatry)
- dopravná dostupnosť kraja zo zahraničia (blízkosť 3 letísk - Košice, Poprad, Budapešť, napojenosť na medzinárodné cestné koridory)
- dostatok ubytovacích kapacít v najviac navštevovaných turistických lokalitách
- existujúca sieť organizácií aktívnych v rozvoji cestovného ruchu (organizácie cestovného ruchu, združenia)

Slabé stránky:

- nízka obsadenosť ubytovacích kapacít
- málo rozvinuté služby cestovného ruchu v malých no turisticky atraktívnych lokalitách, chýbajúce doplnkové služby v rozvinutejších turistických destináciách
- náročnejšia dopravná dostupnosť stredísk cestovného ruchu verejnou dopravou najmä počas víkendov, sviatkov a prázdnin
- nízka diverzifikácia ponuky, nedostatok balíkov - produktov cestovného ruchu mimo hlavnej turistickej sezóny a so špecifikáciou pre cieľové skupiny
- neexistencia mechanizmov na systematickú podporu realizácie a údržby primárnej ponuky a nekomerčnej infraštruktúry v cestovnom ruchu, napr. cyklistické trasy, zabezpečovacie zariadenia a pod. a prvkov
- nedostatočné financovanie a personálne zabezpečenie (odborného personálu) organizácií a združení cestovného ruchu zabezpečujúcich manažovanie cestovného ruchu, neexistencia manažérskych organizácií v lokalitách s turistickým potenciálom
- nedostatočná reálna spolupráca aktérov v cestovnom ruchu
- nevyužívanie moderných nástrojov a možností na propagáciu a marketing ponuky cestovného ruchu

Výzvy v rozvoji:

- koordinovaný rozvoj turistických destinácií/ regiónov
- efektívnejšia spolupráca aktérov v cestovnom ruchu s cieľom vytvárať komplexné produkty cestovného ruchu vrátane intenzívnejšieho zapojenia kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a ich aktivít do produktov cestovného ruchu, následná propagácia
- zachovanie prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva a ich využívanie pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu
- budovanie (podpora) nekomerčnej infraštruktúry v cestovnom ruchu (napr. cyklotrasy, bežkárске trasy, vodácke cesty a pod.)
- zlepšovanie dostupnosti turistických destinácií / lokalít
- posilnenie postavenia manažérskych organizácií cestovného ruchu, najmä oblastných organizácií cestovného ruchu

KULTÚRA

Silné stránky

- bohaté a rozmanité kultúrne dedičstvo jednotlivých subregiónov vrátane národnostnej kultúry
- sieť 23 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK je v kraji pomerne rovnomerne rozložená
- väčšina kultúrnych zariadení už sídli v zrekonštruovaných priestoroch
- systematicky je rozvíjané viaczdrojové financovanie (zvyšuje sa miera samofinancovania deklarovaná každoročne zvyšujúcou sa úspešnosťou v grantoch)
- každoročne evidovaná stabilná alebo zvyšujúca sa návštevnosť na aktivitách
- sú etablované niektoré veľké kultúrne festivaly
- cca 5000 aktérov pôsobiach v segmente tradičnej ľudovej kultúry v kraji, úspešnosť umeleckých zoskupení v súťažiach a na prehliadkach
- zavádzanie moderných interaktívnych prvkov do programov prezentujúcich kultúrne dedičstvo
- rozvíjajú sa nezávislé kultúrne komunitné aktivity v kraji
- silnejúce zázemie kreatívnych odvetví v meste Košice

Slabé stránky

- nevyužitý potenciál regionálnych kultúrnych špecifik
- chýbajúca koncepcia ďalšieho rozvoja kultúry
- zastaralý dotačný mechanizmus VZN- nevyhovujúci súčasným potrebám a limitujúci rozvoj spolupráce s nezávislými kultúrnymi operátormi
- nesystémové rozdelenie verejných kultúrnych zariadení na rozpočtové a príspevkové organizácie
- nedostatok financií na základnú umeleckú činnosť a rozvojové projekty
- problém s kvalitnými odbornými zamestnancami v zariadeniach z dôvodu nízkeho mzdového ohodnotenia
- neprehľadnosť v podujatiach, aktivitách
- chýbajúci komplexný marketingový manažment kultúrnych inštitúcií
- aktivity v oblasti kultúrneho turizmu bez prioritizácie (nedostatočné prepojenie balíkov cestovného ruchu a ponuky služieb kultúrnych zariadení)
- nedostatočné zabezpečenie a ochrana predmetov kultúrnej hodnoty
- chýbajúce regionálne dáta a analýzy
- nedokončené investície pre obnovu kultúrneho dedičstva

Výzvy rozvoja

- rozšíriť využívanie rôznych funkcií kultúry, otvoriť kultúru pre spoluprácu s inými sektormi verejnej správy a so súkromným sektorom
- aktívne pracovať s návštevníkmi (segmentácia trhu a návštevníkov), zlepšovať služby aj pre zahraničných návštevníkov
- vytvárať novú a atraktívnu ponuku kultúrnych služieb, zavádzať inovácie vrátane „smart“ riešení
- zvyšujúcu sa konkurenciu na trhu kultúrnych operátorov z mimovládneho sektora využiť na partnerstvá a spoločné projekty
- vyvinúť nový mechanizmus financovania kultúry, pokračovať v získavaní externých zdrojov

- pokračovať v investíciách pre obnovu, uchovanie a sprístupnenie hmotného kultúrneho dedičstva
- prehodnotiť festivaly a veľké podujatia s ohľadom na ich kvalitu
- optimalizovať sieť a prevádzku kultúrnych zariadení KSK v kraji

ŠKOLSTVO

Silné stránky:

- aktivita škôl zapájania sa stredných odborných škôl do projektov, t.j. získavania mimorozpočtových zdrojov financovania, napr.:
  - 16 úspešných IROP projektov
  - aktívny vstup zamestnávateľov do DSV (duálne zmluvy so zamestnávateľmi, učebné zmluvy so študentmi)
  - aktívna spolupráca SOŠ so zamestnávateľmi (zmluvy škôl so zamestnávateľmi)
  - vstup IT sektora do vzdelávacieho systému SOŠ – zmluva KSK s IT VALEY

Slabé stránky:

- slabá aktivita Stredných odborných škôl do duálneho systému vzdelávania (DSV)
- chýba koncepcia marginalizovaných skupín (2-3 ročné odbory)
- rastúci počet žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia
- regionálne stredné odborné školstvo – klesajúci počet žiakov (vlaký zadarmo)
- národnostne zmiešané územie – špecifiká – zvýšené nároky na financovanie
- nezáujem rodičov a žiakov o profesie, ktoré sa vzdelávajú na stredných odborných školách
- veľký počet gymnázií aj u iných zriaďovateľov

Výzvy v rozvoji:

- sledovanie potrieb trhu práce cez plánovanie výkonov na stredných odborných školách (SOŠ)
- prepojenosť na zamestnávateľov a spolupráca so stavovskými a profesijnými organizáciami
- schvaľovanie učebných a študijných odborov v zmysle potrieb trhu práce v KROV a P

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky:

- fungujúci termovalorizátor pre energetické zhodnocovanie odpadov v Košiciach (Kosit)
- podpora samospráv pri separácii odpadov (OP KŽP, Envirofond)
- optimálne rozmiestnenie subjektov nakladajúcich s odpadom v rámci kraja
- výstavba a prevádzkovanie zberných dvorov a zariadení na zber, triedenie a znovuzhodnotenie odpadov, postupný prechod na obehové hospodárstvo
- využívanie miestnych zdrojov (pramene, vrty) pre zásobovanie obcí a miest pitnou vodou
- realizácia výstavby verejných vodovodov spolu s výstavbou verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd
- možnosť alternatívneho spôsobu čistenia odpadových vôd
- lesnatosť Košického kraja, hustá sieť chránených území národného aj európskeho významu (NATURA 2000)
- v prospech kvality životného prostredia je malý rozptyl prevádzok najviac znečisťujúcich ovzdušie, sú sústredené do prirodzených centier

- zabezpečená povodňová ochrana intravilánov sídiel na vodohospodársky významných tokoch
- zanedbané čistenie melioračných kanálov a prírodných drenážnych rúr, ktoré sú zanesené, tým neplnia svoju funkciu odvádzania vôd z pôdy a poľnohospodárska krajina sa nevysušuje
- využívanie OZE v rozumnej miere a v oblastiach kde majú opodstatnenie

Slabé stránky:

- nízke environmentálne povedomie občanov pri predchádzaní vzniku a separácii odpadov
- pri rozhodovaní o spôsobe nakladania s odpadmi v obciach a mestách prevláda ekonomický aspekt nad environmentálnym
- rozvoj hociktovej oblasti ochrany životného prostredia je úplne závislý na aktuálnych výzvach NFP z rôznych zdrojov EU a SK
- úplná deformácia poľnohospodárskej výroby priamymi dotáciami na pôdu
- pestovanie GMO
- minimálna podpora vlastníkov pozemkov v chránených oblastiach ochrany prírody (3.-5.stupeň ochrany prírody)
- nedostatok finančných prostriedkov na environmentálnu infraštruktúru zo strany štátu (verejné vodovody, verejné kanalizácie, ČOV)
- nadradenosť ekonomických ukazovateľov (HDP, zamestnanosť...) nad ukazovateľmi kvality životného prostredia (čistota ovzdušia, kvalita povrchových vôd, výrubu na lesných aj nelesných pozemkoch, vytváranie nových odkalísk)
- chaotické a nerozumné využívanie OZE v oblastiach kde na to nie sú podmienky: fotovoltaické elektrárne na ornej pôde, malé vodné elektrárne, ktoré negatívne ovplyvnili faunu aj vodnatosť tokov, prechod na vykurovanie biomasou – zhoršená kvalita ovzdušia vo vykurovacom období.

Výzvy v rozvoji:

- zvyšovať povedomie obyvateľov kraja v oblasti ochrany životného prostredia
- vytvárať a realizovať jednoduché a finančne nenáročné (neviazané na dotácie) projekty v území, ktoré by viedli k zlepšeniu stavu ŽP na lokálnej úrovni, riešenie miestnych problémov, ktoré obyvateľov obce, mikroregiónu trápia
- prechod na ekologické poľnohospodárstvo
- rozvoj a podpora včelárstva
- rozumná podpora elektromobility
- povinné zavádzanie BAT technológií vo všetkých oblastiach hospodárstva
- postupný prechod na cirkulárnu ekonomiku (odpady)
- implementácia opatrení na udržanie vody v regióne
- dosiahnuť v maximálnej možnej miere čistenie odpadových vôd
- zmeniť prístup k ochrane prírody vo vzťahu k vlastníkom pozemkov v chránených oblastiach
- nájsť zdravé proporcie medzi rozvojom regiónu, budovaním priemyselných parkov, nových strategických parkov pre zvýšenie zamestnanosti a životnej úrovne obyvateľov kraja a udržaním a zvýšením kvality života ľudí žijúcich v Košickom kraji zlepšením životného prostredia vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti

2. Vyhodnotenie aktivít

V nasledujúcom texte sú vyhodnotené aktivity PHSR KSK realizované v roku 2018. Niektoré aktivity sú z hľadiska ich relevantnosti, aktuálnych potrieb, finančných zdrojov, či zmien priorit regionálnej politiky predmetom posúdenia na ich zmenu. Zoznam navrhovaných zmien aktivít je uvedený v kapitole 2.4.

V nasledujúcej tabuľke je prehľad aktivít PHSR KSK podľa strategických a špecifických cieľov, vrátane definovania postavenia Úradu KSK pri ich napĺňaní (aktivity v réžii Úradu KSK, Úrad KSK ako partner, alebo aktivity mimo Úradu KSK) a stavu rozpracovania v roku 2018.

Špecifický cieľ / Aktivita		účasť Úradu KSK	stav spracova- vania
Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce			
1.1 Tvorba nových pracovných miest v IT sektore			
1.1.1	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom	P	●
1.2 Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky			
1.2.1	Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy	P	●
1.2.2	High-tech park – priemyselná zóna Kechnec	P	x
1.2.3	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed	M	●
1.2.4	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky	M	●
1.3 Podpora tvorby nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu			
1.3.1	Vytvorenie a fungovanie klastra Kreatívny región	P	x
1.3.2	Vytvorenie a fungovanie platforiem (Creative Coaching Lab, Design Lab, Fashion Lab, ICT Smart Lab, Digital Media Lab, Kultour Lab, Edu Lab)	P	●
1.3.3	Vouchre pre inovácie formou dizajnu	P	●
1.3.4	Meranie kreatívneho priemyslu	P	●
1.3.5	Analýza, mapovania	P	●
1.3.6	Marketing	P	●
1.3.7	Súťaže, ocenenia – kreatívny projekt (pilotný)	P	x
1.3.8	Kreatívne centrum Reduta Spišská Nová Ves	U	x
1.3.9	Zvyšovanie kompetencií zamestnancov kultúrnych organizácii v zriaďovateľskej pôsobnosti	P	●
1.3.10	Sieťovanie a podpora tradičných remesiel na území kraja	P	●
1.3.11	Digitalizácia zbierkových predmetov v pamäťových a fondových inštitúciách	P	●
1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu			
1.4.1	Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP)	P	x
1.4.2	Výstavba globálneho logistického industriálneho parku	P	x

1.4.3	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Maťovce – Košice	M	x
1.4.4	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Dobrá – Košice	M	x
1.4.5	Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia	P	√
1.4.6	Spracovanie štúdie uskutočniteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia	P	●
1.4.7	Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia	P	●
1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu			
1.5.1	Zlepšiť stav hlavnej a doplnkovej infraštruktúry v cestovnom ruchu pre hodnotné zážitky turistov	P	●
1.5.2	Podporiť spoluprácu aktérov v cestovnom ruchu na inovatívnych spoločných produktoch	P/M	●
1.5.3	Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja	P/M	●
1.5.4	Zvýšiť motiváciu podnikov v cestovnom ruchu pripravovať a realizovať vlastné nové produkty a služby	U	●
Strategický cieľ č.2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka			
2.1. Tvorba nových pracovných miest podporou vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí			
2.1.1	Analýza legislatívnych bariér	P	●
2.1.2	Príprava akčného plánu	P	●
Strategický cieľ č.3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená			
3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života			
3.1.1	Príprava akčného plánu	P	●
Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti			
4.1 podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania			
4.1.1	Regionálna CSR platforma a webová stránka	M	●
4.1.2	Regionálne CSR ocenenie	M	●
4.1.3	CSR tréning zástupcov MSP v rámci dodávateľského reťazca	M	●
4.2 podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín			
4.2.1	Organizovanie konferencií, seminárov a workshopov za účelom zvýšenia povedomia o potrebe občianskej participácie	-	●
Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv			
5.1 skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb			
5.1.1	Organizovanie konferencií, seminárov, workshopov (budovanie povedomia – oblasť sociálnych vecí a zdravotníckych zariadení)	U	●
5.1.2	Poradenský dom – bezplatné poradenstvo pri riešení rôznych životných situácií	U	●
5.1.3	Tvorba komunikačnej platformy pre sociálnu oblasť	U	●
5.1.4	Špecializované poradenstvo pre občanov kraja	U	●

5.1.5	Tvorba metodík a materiálov pre komunitné centrá; vzdelávanie zamestnancov centier	U	●
5.1.6	Romathan – Regionálne komunitné centrum, špecializované sociálne poradenstvo, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	U	x
5.2 zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva			
5.2.1	Organizácia dňa zdravia	U	●
5.2.2	Zvyšovanie povedomia pacientov o zdravotnom stave	U	●
5.2.3	Príprava podkladov pre verejné vypočutie	U	x
5.2.4	Verejné vypočutie	U	x
5.3 skvalitnenie systému vzdelávania			
5.3.1	Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji	P	●
5.3.2	Projekt ATRIPS – robotika, automatizácia – výskum a inovácie, technologické a transferové tréningové centrá a rozvoj výrobných základne a odbytu (gestorom je klaster AT+R)	M	x
5.3.3	Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami	P	●
5.3.4	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	●
5.4 riadená migrácia			
5.4.1	Realizácia akčného plánu Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji	U	●
5.4.2	Projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni	P	x
Strategický cieľ č.6 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja dobrovoľníctva			
6.1 podpora vzniku a činnosti Regionálneho centra dobrovoľníctva			
6.1.1	Vznik Regionálneho centra dobrovoľníctva	P	x
6.1.2	Príprava akčného plánu Regionálneho centra dobrovoľníctva	P	●
6.2 podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva			
6.2.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia o dobrovoľníctve	P	●
Strategický cieľ č.7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva			
7.1 zachovanie kultúrneho dedičstva			
7.1.1	Realizácia expozície Múzeum a Kultúrne centrum Južného Zemplína	U	√
7.1.2	Realizácia expozície Múzeum Spiša	U	●
7.1.3	Realizácia expozície Banícke Múzeum	U	√
7.1.4	Realizácia expozície Zemplínske Múzeum	U	●
7.1.5	Realizácia expozícií Východoslovenské Múzeum	U	x
7.1.6	Zvyšovanie atraktivity pamäťových a fondových inštitúcií	U	●
7.1.7	Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra	U	x
7.1.8	Oživenie archeoparku v Nižnej Myšli	U	x
7.1.9	Rekonštrukcia a revitalizácia budovy riaditeľstva Baníckeho múzea	U	x
7.1.10	Rekonštrukcia a revitalizácia kaštieľa v Markušovciach	U	x
7.1.11	Rekonštrukcia hospodárskej budovy v Markušovciach	U	x

7.1.12	Vybudovanie centrálneho depozitára Východoslovenského Múzea v Šaci	U	●
7.1.13	Zriadenie depozitára v Michalovciach	U	x
7.1.14	Podpora vedecko-výskumnej činnosti	U	●
7.1.15	Revitalizácia kaštieľa v Borši	U	●
7.1.16	Rozvoj tradičnej ľudovej kultúry	U	●
Strategický cieľ č. 8 Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov			
8.1 budovanie technickej a sociálnej infraštruktúry			
8.1.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – oprávnené	P	●
8.1.2	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – neoprávnené	P	●
8.1.3	Rekonštrukcia zariadenia LUČ DSS v Šemši	U	●
8.1.4	REGINA – domov sociálnych služieb, Kráľovce	U	●
8.1.5	JASANIMA - domov sociálnych služieb, Rožňava	U	●
8.1.6	HARMONIA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	●
8.1.7	LIDWINA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	●
8.1.8	ANIMA – domov sociálnych služieb, Michalovce	U	●
8.1.9	DSS Baškovce	U	●
8.1.10	IDEA – domov sociálnych služieb, Prakovce	U	●
8.1.11	Zvýšenie energetickej efektívnosti objektov DSS Subsidium, Rožňava	U	●
8.1.12	Romathan – Regionálne komunitné centrum, špecializované sociálne poradenstvo, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	U	x
8.1.13	Poradenský dom – bezplatné poradenstvo pri riešení rôznych životných situácií	-	x
8.1.14	Európska integrovaná škola Kechnec	M	●
8.1.15	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	●
8.1.16	Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice	-	x
8.1.17	Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK	M	●
8.1.18	Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce	M	√
8.1.19	Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	U	●
8.1.20	Dopravná infraštruktúra	U/M	●
8.1.21	Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami	U	●
8.1.22	Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS	U/P	●
8.2 zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd			
8.2.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja - Operačný program Kvalita životného prostredia	P	●

8.2.2	Protipovodňové opatrenia – odvedenie povrchových vôd, spomalenie odtoku vôd výstavbou hatí, malých vodných nádrží, výstavba suchých poldrov, rekonštrukcia korýt vodných tokov, budovanie ochranných hrádzí v intravilánoch obcí a miest, sfunkčnenie melioračných kanálov na nížinách Košického kraja	M	x
8.3 zvýšenie kvality ovzdušia, vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie			
8.3.1	Projekty ELENA	P	●
8.3.2	Riešenie vysokých emisií CO v Košickom kraji	M	●
8.4 zvýšenie objemu materiálového zhodnocovania odpadov			
8.4.1	výstavba zberných dvorov odpadov, zavádzanie nových technológií na zhodnocovanie odpadov, minimalizácia vzniku odpadov	M	●
8.5 uchovanie, ochrana a zveľaďovanie prírodného dedičstva			
8.5.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia	M	x
8.5.2	Spišský geopark, Zemplínsky geopark, Silický geopark	M	x

Legenda:

- U aktivity, ktoré sú čisto v réžii Úradu KSK
- P aktivity, na ktorých spolupracuje Úrad KSK ako partner
- M aktivity mimo Úradu KSK
- x aktivita nezačala
- aktivita prebieha
- √ aktivita ukončená

2.1. Hospodárska oblasť

Aktivita 1.1.1. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom

Združenie IT Valley počas roku 2018 významne prispievalo k budovaniu inovačného ekosystému a jeho značky v regióne. Svoje aktivity smerovalo do skvalitňovania komunikačnej platformy medzi verejnou správou, podnikateľským sektorom a vzdelávacími inštitúciami, ktorá vedie k urýchleniu rozvoja IKT priemyslu v regióne. Medzi hlavné realizované aktivity v uplynulom roku patrili: zlepšenie kvality výukových tréningových programov IKT, motivácia detí a mládeže k IT a robotike. Košice IT Valley sa počas roka 2018 zapojilo do výzvy INTERREG V-A Slovenská republika – Maďarsko, Fond malých projektov pre východnú oblasť. Vďaka tomu získalo 10 stredných škôl pôsobiacich na území Košického kraja do dlhodobého užívania 30 programovateľných LEGO stavebníc. Tie umožnia jednotlivým školám lepšie a zaujímavejšie vzdelávať žiakov a priviesť ich tak nenásilným spôsobom k programovaniu.

Dôležitú úlohu pri tvorbe nových pracovných miest v roku 2018 začali aktívne zohrávať oba univerzitné vedecké parky. Partnermi v projekte Univerzitného vedeckého parku (UVP) TECHNICOM na Technickej univerzite v Košiciach pre inovačné aplikácie s podporou znalostných technológií sú Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Prešovská univerzita v Prešove. Univerzitný vedecký park TECHNICOM je kreovaný ako „komplexný ekosystém transferu technológií a inovácií“ v univerzitnom prostredí. UVP TECHNICOM aktívne prevádzkuje Startup Centrum s Inkubátorom TUKE, v ktorom pôsobia inovatívne a perspektívny startupy s veľkým inovačným potenciálom. Medzi jeho kľúčové aktivity aj v roku 2018 patrila Súťaž pre startupy „Máš nápad?“. V decembri roku 2018 postúpilo do finále súťaže 7 inovatívnych nápadov/projektov. Porota z nich do predinkubačného pobytu v Startup centre TUKE vybrala päť: Green Space, zenQR, ILA, iPARK, NFC. Jednému z finálových projektov – BIOmobile porota odporučila vzhľadom na rozvinutosť projektu postup priamo do Inkubátora UVP Startup centrum. Za veľmi dôležitý komponent pôsobiaci v tomto ekosystéme považujeme aj komplexné sprevádzkovanie Prototypového a inovačného centra v roku 2018. Je zamerané na prepojenie výskumnej a vývojovej činnosti s praxou. Jeho cieľom je najmä zhmotniť myšlienky tvorivých pracovníkov Sjf TUKE. Ide o výnimočný príklad naplnenia reťazca výskum – vývoj – výroba, pričom výsledkom výskumu bude priamo prototyp výrobku a jeho testovanie. V oblasti materiálneho vybavenia sa jedná o najmodernejšiu výrobnú techniku, ktorá je svojou štruktúrou vhodná aj pre mimoriadne presnú nástrojársku výrobu.

Špecifický cieľ 1.2. Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky

Košický kraj aktívne prispieva k práci a rozvoju nového dynamicky sa rozvíjajúceho klastra v oblasti vyspelej priemyselnej výroby a inžinierskych služieb s vysokou pridanou hodnotou. Klaster má vytvorenú priamu väzbu na európsku technologickú platformu MANUFUTURE, EUROP a EUnited Robotics, ako aj na združenie EFFRA podporujúce PPP projekty EÚ, špeciálne program Factories of the Future. Klaster sa aktívne zapojil do európskeho projektu, ktorý sa zameriava na vytvorenie nadnárodného modelu riadenia inovácií v stredoeurópskych regiónoch. Projekt bol úspešne ukončený v roku 2018. V roku 2018 sa klaster zapojil do projektu MeMeVET. Projekt je zameraný na podporu špecifického rastu a ďalšieho rozvoja mechatronických a metalurgických sektorov. Partneri projektu sa zameriavajú na vytvorenie odvetvovej aliancie medzi poskytovateľmi OVP (odborné vzdelávanie a príprava) a príslušnými organizáciami zastupujúcimi podniky v piatich európskych krajinách (Nemecko, Španielsko, Taliansko, Bulharsko, Slovensko). Účelom je vytvoriť nové nadnárodné učebné osnovy súvisiace s potrebou uľahčiť slobodu pohybu

študentov a pracovníkov, podporovať mobilitu v mechatronike a hutníckom priemysle v Európe. Projektom sa zabezpečí spoločný učebný plán pre doplnkové vzdelávacie zručnosti požadované na trhu práce v piatich krajinách.

Medicínsky univerzitný vedecký park v Košiciach – MEDIPARK

V roku 2018 bol spustený do prevádzky MEDIPARK – univerzitný vedecký park ako špičkové národné a medzinárodné centrum pre aplikovaný výskum a transfer jeho výsledkov do praxe v oblasti biomedicíny. V prvom polroku 2018 sa na pôdoryse Mediparku spustili aktivity spojené s kreovaním vzniku Technologického a inovačného parku UPJŠ (TIP-UPJŠ), ktorý sa má stať centrom vedecko-technologickej excelencie na UPJŠ v Košiciach v oblasti biomedicíny, biotechnológií, informačných technológií a pokročilých materiálov.

Výskumné centrum progresívnych materiálov a technológií pre súčasné a budúce aplikácie – PROMATECH

Promatech – výskumné centrum pôsobí ako integrované, interdisciplinárne a udržateľné centrum vytvárajúce vedecko-výskumné výsledky s aplikačným a inovačným potenciálom, ktoré sú urýchlene aplikované v praxi. V uplynulých dvoch rokoch sa výskumné centrum zameralo na vývoj nanorozmerných magnetických materiálov pre nové typy senzorov a hybridných materiálov na báze polovodičov a supravodičov pre uplatnenie v informačných technológiách. Moderné senzory sú dôležitými prvkami IoT (internetu vecí), ktoré sa aplikujú v riešeníach pre smart mestá alebo smart domácnosti. Promatech sa svojimi aktivitami zapojil do inovačných ekosystémov vedených UVP Technicom a Medipark.

Špičkové pracoviská aplikovaného výskumu a vývoja ZTS-VVÚ KOŠICE, a.s.

ZTS VVÚ KOŠICE a.s. je súkromným špičkovým výskumným ústavom pôsobiacim v oblasti strojárstva a elektrotechniky a lídrom pri nasadzovaní riešení a technológií v Priemysle 4, ktorý čoraz intenzívnejšie preniká do slovenskej ekonomiky najmä strojárenského a automobilového priemyslu. V roku 2018 spoločnosť rozbehla projekt Podpora inovácií v spoločnosti ZTS VVÚ KOŠICE a.s. Je prioritne zameraný na zavedenie výroby dvoch nových produktových radov – roboty a pohony, v rámci nich na 5 nových produktoch s vysokým stupňom inovácie a jedinečnosťou na slovenskom i svetovom trhu. Súčasne s novými produktmi bude možné vyrábať špeciálne tvarovo-zložité dielce, efekторы a pod. pre špeciálnu techniku a jadrovú energetiku. Projekt MASYKO – modulárny automatizovaný systém kontroly akosti tvarovo zložitých výliskov pre automobilový priemysel.

CEIT Biomedical Engineering, s.r.o.

Spoločnosť CEIT Biomedical Engineering, s.r.o. sa podieľa na vývoji inovatívnych riešení a ich následnej komercializácii, je zameraná prevažne na aktivity v oblasti biomedicínskeho inžinierstva spojené s návrhom a výrobou implantátov na mieru, výskum a vývoj v oblasti biomedicíny. Spoločnosť bola jednou z prvých, ktorá zaviedla používanie 3D tlače na lekárske účely implantácie a dosiahla bezprecedentnú mieru prispôbenia dizajnu implantátu. V roku 2017 získala cenu ministra hospodárstva Slovenskej republiky – Inovatívny čin roka. V roku 2018 sa spoločnosť posunula ďalej a disponuje ôsmimi biomedicínskymi inžiniermi a dizajnérmi, ktorí spoločne pracujú na rozšírení ponuky spoločnosti a na dosah do zdravotníckych nemocníc po celom svete.

Vývojovo-realizačné pracovisko získavania a spracovania surovín (VRP ZaSS)

Vývojovo-realizačné pracovisko sa v rokoch 2017-2018 permanentne zameriavalo na rozvíjanie a skvalitňovanie výskumných kapacít v oblasti získavania a spracovania domácich

surovín, t.j. v banskom a hutníckom priemysle a v priemysle výroby stavebných hmôt etablovanom na východnom Slovensku, s cieľom zabezpečiť okamžité riešenie aktuálnych potrieb a požiadaviek podnikov prostredníctvom vlastného výskumu a vývoja, overovania nových myšlienok, návrhov a koncepcií v laboratórnych a poloprevádzkových podmienkach a urýchlenného transferu získaných znalostí do praxe v podobe trhovo realizovateľných inovačných riešení. VRP ZaSS je členom prípravného konzorcia pre etablovanie KIC on Raw Materials. KIC – RawMatTERS – pre oblasť udržateľného prieskumu, ťažby, spracovania, recyklácie a nahrádzania – združuje viac než 100 partnerov z 20 členských štátov EÚ. KIC sa zameria na udržateľný rast a vytváranie pracovných miest prostredníctvom podpory start-upov, malých a stredných podnikov a vzdelávania. KIC RawMatTERS predstavuje najsilnejšie konzorcium aké kedy bolo vytvorené na poli surovín. Do roku 2022 má cieľ vytvoriť, okrem iného, 64 start-upov a 5 nových primárnych/sekundárnych zdrojov kritických surovín (CRM).

Aktivita 1.2.1. Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy

Vo februári 2016 bola schválená nová Regionálna inovačná stratégia KSK 2020, ktorá má oproti predchádzajúcej zakomponované prvky inteligentnej špecializácie a reflektuje na nové výzvy a politiky, ktoré prináša agenda EU2020, nový dosiahnutý kontext, ktorý sa dosiahol v oblasti investícií do inovačnej infraštruktúry v kraji v podobe vzniku nových univerzitných parkov, centier excelentnosti, univerzitných centier pre transfer technológií, ako aj nové hybné sily, ktoré prináša európska, ako aj národná politika v oblasti inteligentnej špecializácie. V roku 2017 začali byť postupne schvaľované Radou vlády SR pre výskum a inovácie uvedené domény – Automobily pre 21. storočie, Priemysel pre 21. storočie, Digitálne Slovensko a kreatívny priemysel, Zdravie obyvateľstva a zdravotnícke technológie, Zdravé potraviny a životné prostredie. K týmto doménam sú v rámci OP VaI postupne otvárané Ministerstvom hospodárstva SR príslušné výzvy, ku ktorým naše IPC pre EŠIF na Úrade KSK robí pre žiadateľov odborné semináre s cieľom zlepšiť úspešnosť inovačne podávaných projektov z akademického a firemného priestoru. Ani v roku 2018 KSK nedokázal priamo zo svojho rozpočtu uvoľniť finančné prostriedky na vlastné aktivity definované v akčnom pláne. Vyhodnotenie a ich prínos reálnej ekonomike v KSK budeme schopní urobiť koncom roku 2020 po ukončení projektov.

Aktivita 1.2.2. High-tech park – priemyselná zóna Kechnec

Obec Kechnec, ako správca priemyselnej zóny, vymedzila územie určené pre high-tech park. Obec Kechnec aj v roku 2018 deklarovala svoju pripravenosť poskytnúť potrebné pozemky s infraštruktúrou pre vybudovanie high-tech parku. Je vecou vedenia KSK, či uvedenú príležitosť využije a po dohode s obcou Kechnec začne rokovať s MH SR a vládou SR o financovaní výstavby high-tech parku berúc do úvahy, že vízia vybudovania strategického parku Haniska v okrese Košice – okolie na východe Slovenska a rozhodnutie automobilky BMW sa stala vzdialená.

Aktivita 1.2.3. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed

Cieľom zriadenia TIP-UPJŠ je rozvíjať aktivity predovšetkým v oblasti translačného výskumu a vývoja nových technológií a prispieť tak k rozvoju Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach ako modernej univerzity, ktorá stojí na synergii troch pilierov: vzdelávaní, vede a transfere technológií, s dôrazom na rozvoj modernej výučby, kapitalizovateľnej vedy a kreatívneho prostredia pre vznik inovatívnych high-tech firiem v regióne východného Slovenska, s presahom do ostatných regiónov, vrátane zahraničia.

Zameranie TIP UPJŠ: nano-medicína, regeneračná medicína, personalizovaná medicína, starnutie, životné prostredie, informačné a znalostné systémy, kybernetická bezpečnosť, komunikačné a kolaboračné systémy, vývoj progresívnych materiálov s potenciálom aplikácií v humánnej medicíne, nanotechnológiách a informačných technológiách na báze súčasného personálneho zabezpečenia v rámci jednotlivých fakúlt. V roku 2018 sa rozbehli aktivity spojené s kreovaním ekosystému akcelerácie podnikania na UPJŠ. Sú zamerané na kontinuálne zapájanie nových zamestnancov na základe predložených inovatívnych projektov. V procese transferu technológií za účelom efektívnej komercializácie budú využívané formy inkubátor, akcelerátor a spin-off.

Aktivita 1.2.4. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky

Realizáciu aktivity zabezpečuje Centrum výskumu účinnosti integrácie kombinovaných systémov obnoviteľných zdrojov energií a EIT regionálne HUB centrum Košice na Technickej univerzite v Košiciach. Tieto centrá riešia úlohy aplikovaného výskumu s podnikateľskými subjektmi v oblasti energetickej efektívnosti, využívania OZE a uskladňovania energie a v oblasti cirkulárnej ekonomiky.

Aktivita 1.3.1. – 1.3.7. Kreatívny priemysel

V rámci Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020 (IROP, Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch) Ministerstvo kultúry SR (Sprostredkovateľský orgán pre Prioritnú os 3, IROP) už dlhodobo plánuje vyhlásiť výzvu, v rámci ktorej aj samosprávne kraje môžu žiadať nenávratný finančný príspevok na vybudovanie a prevádzkovanie Kreatívnych centier. Cieľom je vytvoriť priaznivé prostredie pre rozvoj kreatívneho talentu, jeho podnikateľského ducha a podpora netechnologických inovácií a dopytu po kreatívnej tvorbe, ako aj stimulovanie podpory zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle.

Košický samosprávny kraj (KSK) chce vybudovať Kreatívne centrum v areáli na Strojárskej ulici č. 3 v Košiciach, ktorý je v jeho vlastníctve a už teraz ho vo veľkej miere využívajú kreatívni aktéri, resp. podnikatelia v kreatívnom priemysle. Má tu sídlo aj Tabačka Kulturfabrik, unikátne kultúrne centrum a otvorená zóna pre umenie, kreativitu a spoluprácu. Cieľom KSK je revitalizovať a zmodernizovať zvyšné časti bývalého priemyselného areálu tak, aby bolo uchované a prezentované unikátne priemyselné kultúrne dedičstvo a zároveň boli kreatívnym aktérom poskytnuté priestory a technologická vývojová infraštruktúra modernej doby.

KSK v roku 2018 pokračoval s prípravou vybudovania Kreatívneho centra a súvisiacich podkladov k plánovanej výzve IROP:

- koncept kreatívneho centra,
- návrh využitia priestorov a architektonická štúdia (stavebno-technická dokumentácia),
- štúdia uskutočniteľnosti – návrh služieb, programov a organizačného zabezpečenia kreatívneho centra,
- pripomienkovanie návrhu dokumentov výzvy, pomenovanie jej problémov a ich prediskutovanie s Ministerstvom kultúry SR a s potenciálnymi žiadateľmi (zástupcami jednotlivých samosprávnych krajov a miest) – pretrvávajúce nejasnosti v podmienkach výzvy, posúvanie termínu vyhlásenia výzvy, meniace sa podmienky, nevyriešenie zásadných pripomienok – rizík, ktoré majú vplyv na včasnú a kvalitnú implementáciu, ale aj na udržateľnosť projektu).

Zrealizovali sa práce na architektonickej štúdii (stavebno-technická dokumentácia) a štúdie uskutočniteľnosti, ktoré mali byť povinnou prílohou žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Uskutočnili sa konzultácie s aktérmi kreatívnej ekonomiky a ďalšími odborníkmi k

príprave podkladov k zameraniu, priestorovému vymedzeniu, fungovaniu Kreatívneho centra a o možných spoluprákach. Bol vypracovaný návrh architektonickej štúdie. V zmysle podmienok plánovanej výzvy IROP boli navrhnuté multifunkčné priestory, pracovné priestory (štúdio, ateliér, dielňa), priestory pre sieťovanie a co-working, administratívne, prezentačné a predajné priestory. Priestorové nároky navrhnutých programov boli zosúladené a v zmysle toho, bolo potrebné architektonickú štúdiu ešte aktualizovať a upraviť. K novej architektonickej štúdii boli spracované pripomienky – za Úrad KSK, ale aj z pohľadu zástupcov kreatívneho priemyslu. Prebehli k tomu konzultácie aj s Krajským pamiatkovým úradom.

Aktivita 1.3.8. Kreatívne centrum Reduta Spišská Nová Ves

Aktivita bola plánovaná ako súčasť projektového zámeru Kreatívneho centra v rámci plánovanej výzvy IROP. V roku 2018 nedošlo k vyhláseniu výzvy v rámci plánovanej výzvy IROP pre krajské kreatívne centrá, ale priebežne publikované dokumenty neumožňovali pripravovať projekt mimo sídla krajského mesta. Uvedenú aktivitu možno z týchto dôvodov považovať za neaktuálnu. Do budúca je možné pokračovať v rokovaní o komplexnej obnove budovy Reduty, kde sídli Spišské divadlo, na ktorej by participovali KSK i mesto Spišská Nová Ves, ako vlastníka objektu (priestory divadelnej časti Reduty sú totiž na základe nájomnej zmluvy medzi KSK a mestom Spišská Nová Ves a podnájomnou zmluvou medzi KSK a Spišským divadlom v dlhodobom prenájme).

Aktivita 1.3.9. – 1.3.11. Kultúrny turizmus

Kultúrne dedičstvo v regióne predstavuje významný potenciál pre ekonomický rozvoj v podobe kreatívnej ekonomiky a kultúrneho turizmu. KSK priamo vytvára ponuku v kultúrnom cestovnom ruchu prostredníctvom múzeí a galérií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. Každé z 5 múzeí a 2 galérií v zriaďovateľskej pôsobnosti pripraví každoročne minimálne jednu výstavu, ktorá je konkurencieschopná minimálne na stredoeurópskej úrovni. Múzeá a galérie realizujú aj stále výstavy a expozície, ktoré sú atraktívnou ponukou pre CR napr. Klenotnica rodiny Štefana Dobóa v Múzeu a KC južného Zemplína v Trebišove. Prostredníctvom členstva v organizáciách cestovného ruchu sa prepájajú s ďalšími aktérmi cestovného ruchu v kraji, napr. podujatie Noc múzeí a galérií. Ďalšia ponuka je realizovaná prostredníctvom desiatok podujatí tradičnej ľudovej kultúry, organizovaných kultúrnymi centrami a osvetovými strediskami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, ako napr. Rejdová, Abovské folklórne slávnosti a ďalšie.

V roku 2018 bol schválený v rámci programu ENI projekt SMART museum, počas implementácie ktorého sa zatriaktívnia expozície v Múzeu Spiša, Múzeu a Kultúrnom centre južného Zemplína v Trebišove a Zemplínskom múzeu v Michalovciach.

Špecifický cieľ č.1.4. Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu

ÚKSK sa v uplynulých rokoch spolu s potenciálnymi zahraničnými partnermi aktívne podieľal na príprave vybudovania Globálneho logistického industriálneho parku (GLIP) v Košiciach tak, aby sa stal strategickou podnikateľskou príležitosťou pre dlhodobé etablovanie medzinárodných investícií v oblasti logistiky a výroby v Strednej a Východnej Európe v druhej priemyselne najvýznamnejšej aglomerácii Slovenska. GLIP predstavuje multimodálny systém, ktorý na jednej strane kombinuje vstup do suchozemského prístavu so širokorozchodnou traťou a duálnym prekladacím terminálom, integrovaný veľkokapacitnými špedičnými halami a distribučnými, montážnymi a výrobnými halami na druhej strane.

Aktivita 1.4.1. – 1.4.2. Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP) a Globálneho logistického industriálneho parku v Košiciach (GLIP)

Naposledy prejavili záujem o investovanie do GLIP čínski investori v rámci budovania dopravného koridoru Hodvábna cesta 21. storočia. Lokalita Bočiar pri Košiciach s rozlohou 560 hektárov môže vytvoriť voľnú kapacitu na prekládku pre 500-tisíc kontajnerov ročne s obslužnými činnosťami, čím by v kraji vzniklo 5 až 10-tisíc nových pracovných miest. Širokorozchodná trať Košice – Užhorod a Rusko – Kazachstan s napojením na Čínu by v porovnaní s námornou dopravou urýchlila prepravu tovaru zo 40 - 45 dní na 10 - 15 dní. Výstavba Globálneho logistického industriálneho parku (GLIP) v Košiciach je úzko spätá s výstavbou TIP, kompetencie však nie sú v rukách samosprávy. Výstavbu terminálu intermodálnej dopravy prvej základnej časti GLIP-u je vzhľadom k povahe projektu a investičnej náročnosti možné rozbehnúť iba so zásadnou podporou a súčinnosťou štátu. Iba tak vieme byť dostatočne flexibilní, aby sme využili geograficky a geopoliticky výhodnú polohu východného Slovenska v prospech obyvateľov.

Práce na výstavbe TIP sú pozastavené Ministerstvom dopravy a výstavby SR na základe rozhodnutia Európskej komisie.

Aktivita 1.4.3. – 1.4.4. Výstavba obchodno-priemyselných koridorov

Ide o aktivity spojené so zámerom Čínskej republiky rozvíjať projekt Novej hodvábnej cesty, ktorý je zameraný na vybudovanie masívnej, mnohonárodnej zóny ekonomického a politického vplyvu. Do projektu sa zapojili všetky krajiny Vyšehradskej štvorky. Ich hlavným motívom sú obchodné a investičné príležitosti. Zatiaľ sú však tieto aktivity úzko spojené s veľkou geopolitikou, do ktorej vstupuje Čína, Rusko, USA a EÚ, preto ich v súčasnosti môžeme hodnotiť len ako potenciálnu príležitosť.

Aktivita 1.4.5. Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia

V roku 2016 bola vypracovaná štúdia, ktorá je rozdelená do troch častí: Začlenenosť do Európskej priestorovej štruktúry, Ekonomické a sociálne charakteristiky regiónu, Strategické odporúčania. Definovali sa v nej základné parametre, ktoré musia byť splnené na výstavbu takého koridoru. Najväčšou prekážkou je usmernenie, ktoré hovorí, že do siete TEN-T môžu patriť len tie koridory, ktoré spĺňajú dva spôsoby prepravy, okrem cestnej ešte minimálne jednu. V našom prípade to predstavuje problém, ktorý v zásadnej miere ovplyvňuje budúce zaradenie tejto tranzitnej cesty do siete TEN-T a následné možné čerpanie z EŠIF, keďže ani lodnú, leteckú prepravu preukázať nevieme. Jedine železničnú, ale keďže táto cesta ide úsekmi, ktoré sú chráneným územím NATURA 2000, predstavuje výstavba ciest problém.

Aktivita bola ukončená.

Aktivita 1.4.6. Spracovanie štúdie uskutočniteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia

Štúdia uskutočniteľnosti ešte nebola vypracovaná. Strategický dokument popísaný v bode č. 1.4.5. obsahuje zoznam jednotlivých bodov, ktoré majú byť neoddeliteľnou súčasťou štúdie.

Aktivita 1.4.7. Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia

Medzi hlavné aktivity EZÚS Via Carpatia s.r.o. patrí aj iniciatíva vedúca k budovaniu prepojenia sever-juh a k zápisu koridoru Via Carpatia do siete TEN-T. V záujme dosiahnutia tohto cieľa sa EZÚS Via Carpatia s.r.o. pravidelne zúčastňuje rôznych konferencií a stretnutí na tému tranzitnej cesty Via Carpatia. Prostredníctvom týchto aktivít sa snaží zoskupenie

pomocou iniciatívy „zdola - nahor“, teda z úrovne regiónov na národnú a medzinárodnú úroveň, dosiahnuť spomínaný cieľ.

V roku 2018 sa EZÚS Via Carpatia zúčastnilo niekoľkých stretnutí a konferencií na tému tranzitnej cesty Via Carpatia.

Špecifický cieľ č. 1.5. Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu

Cestovný ruch tvorí dôležitú súčasť regionálnej ekonomiky Košického kraja. Cieľom aktivít realizovaných z úrovne KSK je vytvárať nástroje na rozvoj cestovného ruchu, zlepšiť marketing a konkurencieschopnosť prostredia, ktoré priláka a uspokojí potreby návštevníkov a zvýši dopyt po tovaroch a službách poskytovaných podnikateľmi v cestovnom ruchu a následnú tvorbu nových pracovných miest v tomto segmente.

Aktivita 1.5.1. Zatraktívniť krajinu a prírodné prostredie, podporiť infraštruktúru a zabezpečiť prínos primárnej ponuky pre vznik nových produktov v cestovnom ruchu

- KSK prostredníctvom sprostredkovateľského orgánu Košice Región Turizmus v rámci programu KSK – Terra Incognita vyhlásil pre rok 2018 dve dotačné výzvy v rámci ktorých bolo podporených sedem projektov zameraných na skvalitnenie služieb a infraštruktúry v cestovnom ruchu

Aktivita 1.5.2. Zvýšiť spoločný prospech aktérov v cestovnom ruchu vrátane podnikateľov zlepšením spolupráce a vzájomnej podpory

- V rámci kampane „UNESCO na dosah“, krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus, ktorej členom je aj KSK zrealizovala vlakové výlety za pamiatkami UNESCO.
- V rámci programu Terra Incognita bolo zároveň finančne aj marketingovo podporených 10 podujatí v regióne.
- V roku 2018 vznikla oblastná organizácia cestovného ruchu OOCR Gemer, ktorá predstavuje manažérsku organizáciu pre oblasť cestovného ruchu na území Gemera (KSK a BBSK)

Aktivita 1.5.3. Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja ako atraktívneho cieľa pre turistov

- Propagácia a marketing ponuky cestovného ruchu je realizovaná prostredníctvom krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus, ktorej je členom aj KSK a podieľa sa na jej financovaní prostredníctvom členského príspevku. Ich hlavnými komunikačnými nástrojmi sú www.kosiceregion.com, www.unesconadosah.sk mobilná aplikácia Košice Región, FB konto.
- Propagácia ponuky a produktov cestovného ruchu je realizovaná priamo oblastnými organizáciami cestovného ruchu a to predovšetkým prostredníctvom vlastných web stránok a účasťou na výstavách a veľtrhoch.

Aktivita 1.5.4. Zvýšiť atraktivnosť odvetvia cestovného ruchu pre pracovníkov aj ďalšie investície v Košickom kraji

- Dňa 21.11.2018 KSK v spolupráci s Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach zorganizoval konferenciu „Dáta v destinačnom manažmente DiDM 2018“, ktorej cieľom bolo prezentovať postupy a technológie využívané v cestovnom ruchu pri zbere, vyhodnotení a distribúcii dát, ktoré umožnia lepšie rozpoznať potreby návštevníkov a turistov, zvýšiť konkurencieschopnosť firiem pôsobiacich v cestovnom ruchu a umožniť zavádzanie inovácií v tomto segmente.

Špecifický cieľ 2.1. Tvorba nových pracovných miest podporou vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí

ÚKSK je zapojený do rozpracovania projektu EF TUKE Central Europe, ktorého úlohou je postaviť elektronickú výmennú platformu obchodovania s lokálnymi poľnohospodárskymi produktmi. Ide o kľúčový prvok moderného obchodu, ktorý spojí trh miestnych producentov s trhom spotrebiteľov. Elektronická platforma bola vytvorená v roku 2018 so zahájením testovania v roku 2019.

Aktivita 2.1.1. – 2.1.2. Analýza legislatívnych bariér a príprava akčného plánu

V roku 2017 bol vypracovaný akčný plán na podporu odbytu lokálnej produkcie v území Szépcserehát. V danom akčnom pláne sa analyzovali legislatívne bariéry, ale aj možnosti rozvoja odbytu na mikrouzemí Slovenska a Maďarska. Akčný plán poskytol presný prehľad o tom, aké rozvojové aktivity by sa mali podporovať. Na základe toho bol pripravený projekt v rámci Operačného programu Interreg V-A Slovensko – Maďarsko, ktorý bol podaný koncom roka 2017. V roku 2018 prebehli prípravné práce realizácie projektu.

Aktivita 3.1.1. Príprava akčného plánu pre podporu rozvoja komunitného spôsobu života

Ide o oblasť, kde je ÚKSK jednou z podporujúcich inštitúcií. V súčasnosti pôsobia v oblasti rozvoja vidieckych oblastí v území dva inštitúty národných politík. Prvá politika je realizovaná na základe zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tá je v gescii Úradu vlády SR a príslušných okresných úradov. Tento nástroj zo strany štátu aj v roku 2018 narážal na veľkú byrokráciu spojenú so štátnou pomocou a neskúsenosťou projektových a administratívnych kapacít po celej projektovej a rozhodovacej vertikále. KSK sa v roku 2018 zúčastňoval v prípade okresu Košice – okolie a Gelnica odborného posudzovania projektových žiadostí a v prípade okresu Michalovce poskytoval odborné podklady.

2.2. Sociálna oblasť

Aktivita 4.1.1. – 4.1.3. Podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Spoločenská zodpovednosť podnikania znamená, že firmy pri dosahovaní zisku rešpektujú potreby všetkých partnerov, s ktorými pri svojom podnikaní prichádzajú do kontaktu. Tímito partnermi sú (nielen) zamestnanci, zákazníci, konkurencia, dodávatelia, lokálna komunita i životné prostredie. Firemná filantropia je jeho integrálnou súčasťou, ale pod zodpovedné podnikanie patria aj rôzne ďalšie programy v ekonomickej oblasti (napr. ponuka produktov a služieb pre znevýhodnených) a sociálnej oblasti (napr. starostlivosť o work-life balance zamestnancov), ako aj v oblasti ochrany životného prostredia (napr. znižovanie spotreby energií a CO₂, produkcia eko-výrobkov). Spoločensky zodpovedné podnikanie v Košickom kraji naplňajú najmä zahraničné firmy etablované u nás, ako je U. S. Steel, T-Systems a Embraco.

V roku 2018 Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice pokračovala v realizácii projektu ROSIE Zodpovedné a inovatívne MSP v Centrálnnej Európe, kde je KSK asociovaným partnerom. Tento projekt nadväzuje na tému spoločenská zodpovednosť a zameriava sa na zlepšenie zručností podnikateľov a inovačných aktérov zameraných na podporu zodpovedných inovácií v podnikoch. V rámci projektu sa v roku 2018 vyvinuli a začali testovať nástroje a školenia s cieľom zlepšiť schopnosť zodpovedne zavádzať inovácie.

Špecifický cieľ č. 4.2 Podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín

Dokument definuje ako jeden z problémov kraja nedostatočné aktívne zapojenie rôznych skupín obyvateľstva. Načrtáva myšlienku, že „jednotlivec má minimálnu šancu zmeniť svoj súčasný nepriaznivý stav a preto je nevyhnutné, aby z pohľadu regionálnej samosprávy boli podporované snahy o združovanie jednotlivcov a vytváranie záujmových skupín a spolupracujúcich sietí, ktoré by dokázali ovplyvniť odbúravanie bariér brániacich riešiť problémy ľudí na periférii spoločnosti ich vlastnými silami.“

V roku 2018 pristúpilo vedenie Košického samosprávneho kraja ku konceptu podpory sociálneho obecného podnikania a sociálnych inovácií ako jedna z možných ciest aktívneho zapojenia komunít do riešenia dlhodobých problémov nedostatočného rozvoja obcí a regiónov, nezamestnanosti, participácie občanov s rôznymi druhmi znevýhodnenia. Prvým krokom bolo vymenovanie splnomocnenca predsedu Košického samosprávneho kraja pre integráciu sociálne vylúčených komunít. Ďalším bolo rozšírenie činnosti referátu pre integráciu sociálne vylúčených komunít o aplikáciu nástrojov sociálnej ekonomiky a ich zavádzanie do praxe v prostredí obcí, miest a ďalších vhodných subjektov v našom kraji. Zároveň sa začali tvoriť možné koncepty sociálnych podnikov prepojením subjektov v zriaďovateľskej pôsobnosti Úradu Košického samosprávneho kraja. Tieto majú slúžiť ako efektívne platformy pre aktivizáciu obyvateľov a záujmových skupín smerom k rozvojovým a ekonomicky prínosným činnostiam.

Aktivita 5.1.1. – 5.1.5. Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

KSK realizuje mnohé aktivity v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, ktoré zvyšujú kvalitu poskytovaných služieb. Tieto aktivity sú realizované každoročne.

- 15. ročník festivalu dramatickej tvorivosti klientov zariadení sociálnych služieb MOST ÚSMEVOV. Festival sa konal 29. mája 2018 v divadelnej sále košického Jumbo centra. Tento ročník ponúkol ukážku kreativity v podaní netradičných umelcov aj divákovi v metropole kraja. Prehliadku pripravil odbor sociálnych vecí Úradu Košického samosprávneho kraja, DOMKO-DSS, Košice a občianske združenie DOMKO v umení pod záštitou predsedu KSK Rastislava Trnku. Na divadelných doskách vystúpilo 16 kolektívov z 15 zariadení sociálnych služieb z dvoch samosprávnych krajov – Košického a Banskobystrického. Most úsmevov chce ukázať, že ľudia s ťažkým zdravotným postihnutím majú možnosti, schopnosti, talent, tvorivosť a iniciatívu. Zároveň chce upozorniť na prácu zamestnancov v týchto zariadeniach. Na prehliadke predviedli kolektívy rôzne žánre dramatickej tvorby – básnickú i prozaickú, činohru, spevohru, tanec, balet, pantomímu.
- v roku 2018 nebolo vytvorené nové tréningové bývanie, v mesiaci december 2018 však bola schválená 7. etapa optimalizácie sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, v rámci ktorej bolo navrhnuté vytvorenie nového samostatného zariadenia podporovaného zariadenia v uvoľnenom objekte rodinného domu v obci Čaňa. Cieľovou skupinou v tomto zariadení sú prijímatelia, ktorým sa v súčasnosti poskytuje ambulantná sociálna služba v DOMKO - DSS, Košice, príp. v iných zariadeniach s ambulantnou formou. Zámerom vytvorenia podporovaného bývania pre túto cieľovú skupinu je ponúknuť ľuďom so zdravotným znevýhodnením možnosť samostatného „asistovaného“ bývania s cieľom poskytnúť týmto ľuďom možnosť plnohodnotného života. Predpokladaná kapacita je 12 miest.
- pokračovanie vo vzdelávaní zamestnancov zariadení: za účelom zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb bolo v roku 2018 v zariadeniach vyškolených viac ako 213 zamestnancov, témy školení a seminárov: pracovník pre rozvoj pracovných zručností, inštruktor sociálnej rehabilitácie, práca s agresívnym klientom, individuálne plánovanie,

manažér kvality, validácia, demencia, telesné a netelesné obmedzovanie, kľúčový zamestnanec a ošetrovateľská starostlivosť. V súvislosti so zavádzaním procesného riadenia v ZSS bolo vyškolených 52 zamestnancov z 13 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Z dôvodu meniacej sa štruktúry prijímateľov sociálnych služieb, nárastu počtu prijímateľov s prejavmi agresívneho správania ohrozujúceho samotného prijímateľa, zamestnancov a ostatných prijímateľov zariadení, potreby špecifickému prístupu k prijímateľom s Alzheimerovou chorobou, je potrebné vzdelávaniu zamestnancov zariadení sociálnych služieb venovať zvýšenú pozornosť aj v budúcnosti pre zabezpečenie sociálnej služby v kvalite, ktorá bude rešpektovať ľudskú dôstojnosť prijímateľov, zabezpečiť poskytovanie bezpečných sociálnych služieb a zabezpečiť záujem o prácu v zariadeniach sociálnych služieb.

V roku 2018 zariadenia realizovali rôzne aktivity v celkovom počte 328 aktivít v spolupráci s komunitou – školami, obcou, príp. inými zariadeniami sociálnych služieb za účasti prijímateľov a rodinných príslušníkov. Išlo o aktivity konané na lokálnej, krajskej, celoslovenskej alebo medzinárodnej úrovni.

V rámci plnenia koncepcie uvádzame predovšetkým aktivity deklarujúce účasť prijímateľov na krajských, celoslovenských, alebo medzinárodných úrovniach:

Zimná blumiáda 27.2.2018-1.3.2018, Most úsmevov 29.5.2018, Tancuj srdcom 21.9.2018, Športové hry klientov 5.9.2018, Plavecké preteky -7. Ročník (Mestská plaváreň, Košice) 25.4.2018, Zlatý Slávik 24.10.2018, výstava fotografií prijímateľov zo zariadenia DOMKO Košice na MZ SR, MH SR, MPSVaR SR, MŠVaŠ SR, na veľvyslanectve ČR v Grécku, na Medzinárodnej konferencii GEOTOUR Hodruša Hámre, na Vedeckej konferencii banického turizmu v Krásne nad Kysucou 12. Majstrovstvá Slovenska špeciálnych olympiád v plávaní (apríl 2018, 6 plavcov z DOMKA a 3 plavci z LÚČ-u, tri prvé miesta, 4 druhé miesta), Petangový turnaj v zariadení MEREMA MODRÁ - jún 2018, 3 prijímatelia z DOMK-a, celkovo 26 zúčastnených družstiev, umiestnenie na 4. mieste), Medzinárodné výtvarné preteky Šoporňa (jún 2018, 4 PSS z DOMK-a, celkovo 14 družstiev, umiestnenie na 6. mieste), Majstrovstvá Slovenska špeciálnych olympiád v ľahkej atletike (4 prijímatelia z DOMK-a získali tretie miesto v behu na 60 m, dve štvrté miesta v skoku do diaľky), Majstrovstvá Slovenska špeciálnych olympiád v lyžovaní január 2018: 4 prijímatelia – 3 štvrté miesta, jedno tretie v disciplíne beh na lyžiach na 500 m), Spišská petangová liga – 27.9.2018.

Na základe projektu „Optimalizácia poradenských služieb KSK“ sa snažíme vytvoriť územne rozloženú sieť špecializovaných poradcov pre jednotlivé cieľové skupiny, odrážajúcu skutočnú potrebu v jednotlivých regiónoch. Sieť poradní bezplatného sociálneho poradenstva pre občanov KSK je vytvorená na základe transparentného výberu z podaných projektov vždy na obdobie dvoch rokov, pričom podmienky siete vychádzajú z dôkladnej a zverejnenej analýzy. V roku 2017 bola vyhlásená výzva na roky 2018 a 2019 a vytvorená sieť 36 špecializovaných sociálnych poradcov. Vo výzve bolo, v súlade so zákonom o sociálnych službách a avizovanými potrebami z terénu, zadefinovaných 7 cieľových skupín:

- fyzické osoby sociálne vylúčené a ohrozené sociálnym vylúčením,
- fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- fyzické osoby s nepriaznivým zdravotným stavom a ich rodiny,
- rodiny s ťažko zdravotne postihnutým dieťaťom, dieťaťom s nepriaznivým zdravotným stavom,
- fyzické osoby s duševnými poruchami a poruchami správania,
- rodiny s deťmi v krízovej sociálnej situácii,
- fyzické osoby ohrozené správaním iných fyzických osôb a obete správania iných.

Do výzvy bolo predložených 17 projektov. Z predložených projektov bola vytvorená sieť 36 poradcov, počet poradcov v jednotlivých regiónoch (mestách) kraja je uvedený

v prílohe č. 1. Výška finančného príspevku poskytnutého z rozpočtu KSK v sledovanom období bola 611 100 €.

Okruh problémov riešených v sledovanom období:

- úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom do rozvodu a na čas po rozvode,
- pomoc a podpora v rámci rôznych trestných konaní,
- funkčné a sociálne dôsledky zrakového postihnutia,
- problém so zabezpečením vhodnej kompenzačnej a optickej pomôcky,
- sociálna odkázanosť na pomoc inej osoby pri zabezpečovaní základných potrieb,
- zachovanie, resp. obnova statusu rodiny jednotlivca s diabetes mellitus, problémy s akceptáciou choroby a následným začlenením sa do rodinného a pracovného života,
- problémy súvisiace so starostlivosťou o zdravotne ťažko postihnutého člena rodiny,
- nezamestnanosť (problémy súvisiace so sociálnou integráciou, začlenením sa do spoločnosti a uplatnením sa na trhu práce),
- hmotná núdza (existenčné a finančné problémy),
- bezdomovectvo,
- predrozvodové a porozvodové problémy,
- neplnenie vyživovacej povinnosti,
- záškoláctvo a prejavy šikany,
- látkové (alkohol, tabak, drogy) a nelátkové (internet, mobil, hazardné hry) závislosti,
- sociálna izolácia,
- nedostatočné sociálne zručnosti,
- riešenie negatívnych sociálnych dôsledkov onkologického ochorenia dieťaťa akými sú napr. znížený príjem,
- negatívne psychické prežívanie onkologického ochorenia,
- obavy z budúcnosti (priebeh liečby a čas po liečbe),
- prejavy hospitalizácie,
- izolácia jednotlivých členov rodiny ako aj rodiny ako celku – strata sociálnych kontaktov,
- negatívne prežívanie terminálneho štádia ochorenia a strata dieťaťa.

Distribúcia letákov o existencii poradcov v jednotlivých regiónoch kraja bola zabezpečená ešte v r. 2017, v r. 2018 bol aktualizovaný zoznam poradcov a zverejnený na webovej stránke KSK. Zoznam poradcov, vrátane letákov, je k dispozícii aj v kancelárii prvého kontaktu.

Počas roka 2018 sa realizoval pilotný projekt „A good start – Dobrý začiatok“. Cieľom projektu bola podpora integrácie marginalizovaných rómskych komunít prostredníctvom podpory rozvoja záujmu o vzdelávanie detí a ich rodičov, poukázaním na význam vzdelávania a možné výsledky – príklady dobrej praxe – rómskych detí, ktoré sú v dnešnej dobe už úspešní vysokoškooláci, absolventi štipendijných programov a úspešne pracujúci ľudia. Dňa 1.9.2018 sa na základe rozhodnutia vedenia a konečného návrhu REF po I. etape projekt ukončil.

Aktivita 5.1.6. a 8.1.12. Romathan – Regionálne komunitné centrum

V roku 2018 sa riešili možnosti na presťahovanie organizácie Romathan do iných priestorov v súvislosti s pripravovaným konceptom Rómskeho domu – Romano kher v Košiciach (došlo k prehodnoteniu celkového zámeru, ktorý je stále v riešení), ako aj z dôvodu nevyhovujúceho stavu sídla divadla na Štefánikovej ulici. Jedným z možných objektov je objekt na Továrenskej ulici, kde sa v roku 2018 riešila oprava strechy, ktorá je v nevyhovujúcom stave.

Aktivita 5.2.1. – 5.2.4. Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Pravidelné zverejšňovanie správ na webe KSK najmä z oblasti hygieny, prevencie a znižovania chorobnosti obyvateľov kraja:

- Očkovací kalendár na rok 2018
- Verejná vyhláška – opatrenia na predchádzanie prenosného ochorenia (osýpky)
- Oznam o krádeži pečiatky poskytovateľa zdravotnej starostlivosti
- Vyhodnotenia administratívnej kontroly očkovania v SR (kontrola očkovania a vyhodnotenie očkovania)
- Usmernenie hlavného odborníka MZSR pre cievnu chirurgiu – geografická distribúcia akútnych cievnych pacientov

Zasielanie dôležitých informácií priamo poskytovateľom zdravotnej starostlivosti prostredníctvom elektronickej aplikácie:

- Odporúčanie očkovania proti osýpkam
- Verejná vyhláška – opatrenia na predchádzanie prenosného ochorenia (osýpky)
- Odporúčanie k ordinačným hodinám
- Evidencia neprítomnosti na ambulancii (zastupovanie počas neprítomnosti poskytovateľa)
- Informácie o zámere realizácie projektu centra integrovanej zdravotnej starostlivosti

Zverejšňovanie novínok z oblasti kooperácie s ústavnými a ambulantnými zdravotníckymi zariadeniami a informácií z oblasti metodiky, prevencie:

- Informácie z jednotlivých nemocníc a Nemocnice novej generácie Michalovce, a.s.
- Valentínska kvapka krvi na Úrade KSK (7.2.2018)
- Zverejšnenie potrebných informácií k pripravovanej legislatívnej zmene lekárskej služby prvej pomoci na ambulantnú pohotovostnú službu
- Informácie k výberovým konaniam pre poskytovateľov ambulantnej pohotovostnej služby
- Informácia o určení pevných bodov ambulantnej pohotovostnej služby a ich obsadenosti
- Zmeny v zubno-lekárskej pohotovostnej službe
- Podrobné informácie k zámeru realizácie projektu centra integrovanej zdravotnej starostlivosti

Poskytovanie poradenskej činnosti, ktorá je zabezpečovaná prostredníctvom všetkých zamestnancov ODDZ:

- Cieľovú skupinu občanov/pacientov zaujímali predovšetkým informácie k zdravotnej dokumentácii, (kde sa nachádza po zmene lekára, nahliadania, výpis – 50% všetkých dotazov), poplatky a platby (30% dotazov), správanie sa lekárov/sestier (15%), ostatné (5%) – postup pri zmene lekára, predpisovania liekov, zdravotný obvod, ordinačné hodiny, neprítomnosť na ambulancii.
- Pri cieľovej skupine poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (ďalej len „PZS“) sa poskytované informácie týkali najmä vydania, zmeny, zrušenia povolenia (60%), hlásenia neprítomnosti v ambulancii (20%), cenníka (10%), ordinačných hodín (5%), ostatné (5%) – odstúpenia od dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, voľné zdravotné obvody, oprava údajov.
- V prípade poskytovateľov lekárskej starostlivosti sa polovica žiadostí o informácie týkala nahlasovania neprítomnosti, zmien v otváracích hodinách a druhá polovica podmienok povolenia, jeho zmien alebo zrušenia.
- Iných žiadateľov o informácie zaujímali jednak podmienky na vydanie povolenia, na zmenu alebo jeho zrušenie, ale tiež rôzne štatistické údaje napríklad o počte stomatológov v kraji, počte ambulancií všeobecného lekára pre dospelých a pod.

Aktivita 5.3.1. Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji

V rámci projektu IT akadémie začal proces propagácie a podpisovania zmlúv so školami na Slovensku. Úlohou projektu je nastavenie efektívneho modelu vzdelávania a prípravy mladých ľudí pre aktuálne i perspektívne potreby vedomostnej spoločnosti a trhu práce so zameraním sa na profesie v oblasti informatiky a informačno-komunikačných technológií. Do projektu sa zapojilo 27 stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Začal proces spracovania metodík na vzdelávanie pre predmety ZŠ a SŠ, ktoré sú zverejnené na webovom sídle IT akadémie – vzdelávanie pre 21. storočie. Metodiky na zmluvných školách budú postupne overované.

Aktivita 5.3.2. Projekt ATRIPS

Projekt bol spracovaný klastrom AT+R na základe výzvy Ministerstva školstva a Európskej Investičnej Banky pripraviť zásobník strategických projektov za SR v rámci nástroja Európskeho investičného fondu. Projekt bol ukončený, nakoľko v ďalšej fáze hodnotenia dostali prednosť dopravné investičné projekty.

Aktivita 5.3.3. Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

Vzdelávanie v elokovaných pracoviskách zabezpečuje spolu 12 SOŠ (1 SOŠ má elokované pracovisko, ale v tomto roku v ňom nevzdeláva žiakov). V školskom roku 2017/2018 (uvádzame údaje za uvedený šk. rok, nakoľko šk. rok končí 31.8.2018) sa vzdelávalo spolu v odboroch skupiny F v týchto SOŠ spolu 1328 žiakov v SOŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Najviac žiakov bolo vo výrobe konfekcie (27%) a v praktickej žene (22%), 24% v stavebnej výrobe. V SOŠ na Kukučínovej 23 v Košiciach začal experiment k 1.9.2018 pre overenie vzdelávania žiakov končiacich špeciálnu základnú školu na SOŠ – vzdelávanie žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami – MENA v dvojročných odboroch skupiny F. Experiment bude trvať 2 roky a bude hodnotený po jeho ukončení.

Novozaradené elokované pracovisko od 1.9.2018: Elokované pracovisko, SNP 1, Gelnica ako súčasť Strednej priemyselnej školy strojníckej, Komenského 2, Košice – začal proces náboru žiakov.

Aktivita 5.3.4. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

MŠVVaŠ SR vydáva v súlade so zákonom zoznam odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce a zoznam odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce.

Odbory s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce sú zvýhodňované 10% z normatívu, ktorý je určený v danom odbore na žiaka. Z toho dôvodu začal proces zosúladovania sietí odborov stredných škôl s potrebami trhu práce. Zároveň na základe požiadaviek zamestnávateľov boli spracované odbory potrebné pre trh práce, ktoré boli predložené na schválenie na MŠVVaŠ SR a experimentálne sa začali overovať na stredných školách.

Experimentálne odbory, v ktorých prebieha experimentálne overovanie v školskom roku 2017/2018 na stredných školách KSK:

4338M	Veterinárny asistent pre ambulancie	SOŠ veterinárna, Nám. mladých poľnohospodárov 2, Košice
6343M	Športový manažment	SOŠ Ostrovského 1, Košice
8271M	Digitálna maľba – koncept art	ŠUV, Jakobyho 15, Košice
8272M	Dizajn digitálnych aplikácií	ŠUV, Jakobyho 15, Košice
8292M	Dizajn exteriéru	ŠUV, Jakobyho 15, Košice

2495K	Autotronik	SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, Košice
3349K	Mechanik drevostavieb	SOŠ drevárska, Filinského 7, SNV
3349K	Technik drevárskych CNC zariadení	SOŠ drevárska, Filinského 7, SNV
3667K	Technik vodár vodohospodár	SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice
4532K	Agromechatronik	SOŠ, Moldava nad Bodvou

Aktivita 5.4.1. Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji

Na 12. zasadnutí Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja konaného dňa 24. augusta 2015 v Košiciach bola schválená Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji (Regionálna integračná koncepcia). Hlavným cieľom Stratégie je dosiahnutie riadenej migrácie cestou vytvorenia spolupracujúcej siete všetkých orgánov a inštitúcií prichádzajúcich do styku s problematikou migrantov. Realizácia integračnej politiky teda vychádza z koordinovanej spolupráce štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy ako aj samotných komunít cudzincov a predpokladá zapojenie mimovládnych a iných organizácií pôsobiach v oblasti integrácie cudzincov.

Nakoľko neboli vyčlenené špecifické financie k realizácii Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji, aktivity s ňou súvisiace boli v roku 2018 realizované v súčinnosti s mimovládnyimi organizáciami pôsobiachimi v oblasti migrácie a integrácie cudzincov. Ide najmä o projekt KapaCITY, kde bola žiadateľom Liga za ľudské práva o.z. a medzinárodný projekt Integra, do ktorého sa za Slovenskú republiku zapojila nezisková organizácia ETP Slovensko.

Aktivita 5.4.2. projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni

V roku 2017 Košický samosprávny kraj podporil prípravu projektu KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni, ktorý bol podaný v rámci výzvy SK 2017 AMIV SC2.1.. Žiadateľom projektu je Liga za ľudské práva o.z. a Košický samosprávny kraj má v rámci projektu vytvorenú pozíciu koordinátora, prostredníctvom ktorého poskytuje pomoc a podporu pri realizácii projektu.

Hlavným cieľom projektu je rozvoj odborných, sieťovacích, koordinačných, advokačných a komunikačných kapacít lokálnych aktérov v oblasti integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Vytvorenie know-how a mechanizmov na lokálnej úrovni, ktoré zabezpečia implementáciu integračných opatrení aj po skončení projektu. Čiastkovými cieľmi projektu sú:

1. Vypracovanie nových alebo revízia existujúcich integračných plánov pre štátnych príslušníkov tretích krajín na úrovni samospráv, miest a obcí.
2. Budovanie odborných znalostí, zručností a kapacít lokálnych aktérov v oblasti integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín prostredníctvom vzdelávacích, sieťovacích, advokačných a komunikačných aktivít
3. Zdieľanie dobrej praxe, výmena skúseností a zvýšenie koordinácie a vzájomnej komunikácie relevantných aktérov na lokálnej úrovni
4. Uľahčenie prístupu štátnych príslušníkov tretích krajín k integračným službám a zlepšenie orientácie na úrovni samospráv.

V decembri 2018 bola ako jeden z výstupov projektu zverejnená Výskumná správa o Integrácii cudzincov v Košickom samosprávnom kraji, ktorá vznikla na základe kvalitatívneho výskumu v Košickom samosprávnom kraji. Autorky správy realizovali sériu individuálnych rozhovorov s predstaviteľmi krajskej samosprávy, zamestnávateľmi, občianskymi združeniami a komunitnými centrami, školami a samotnými cudzincami. Kvalitatívnemu výskumu predchádzala aj štatistická analýza o počtoch cudzincov v kraji a analýza rôznych dokumentov, ktoré boli na úrovni kraja prijaté v uplynulom období a môžu

mať vplyv na integráciu cudzincov. Správa je teda kombináciou zistení z týchto dokumentov a analýzou kvalitatívneho výskumu.

V rámci projektu sa v decembri 2018 uskutočnil Interkultúrny tréning, ktorý bol určený pre zástupcov samosprávy, škôl, zamestnávateľov a iných organizácií, ktoré vo svojej práci prichádzajú alebo by v budúcnosti mohli prichádzať do kontaktu s cudzincami.

Aktivita 6.1.1. – 6.1.2. Podpora vzniku a činnosti Regionálneho centra dobrovoľníctva

Myšlienka vytvorenia Regionálneho centra dobrovoľníctva v Košickom kraji vznikla na základe výstupov z projektu Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji, ktorý bol spracovaný na Úrade KSK v roku 2015. V Košickom kraji však od roku 2011 funguje Dobrovoľnícke centrum Košického kraja, ktoré svojou náplňou plne vyhovovalo stanoveným požiadavkám. Po vzájomných rokovaníach sa Úrad KSK stal v roku 2016 členom Dobrovoľníckeho centra Košického kraja a ustúpil od požiadavky vzniku nového regionálneho centra dobrovoľníctva.

Aktivita 6.2.1. Podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja prvýkrát získalo trojročnú zmluvu na dotáciu z Ministerstva školstva SR, teda na roky 2018 – 2020. Dobrovoľnícke centrum Košického kraja nebolo v tomto roku podporené finančne Košickým samosprávnym krajom.

V roku 2018 boli realizované nasledujúce aktivity:

- Realizoval sa nafúknutý Týždeň dobrovoľníctva a to v trvaní od 15 – 30.9.2018, kde sa dobrovoľníckych aktivít zúčastnila tisícka dobrovoľníkov a odpracovalo sa viac ako 3700 hodín práce po celom kraji.
- Pracovalo sa na získaní štandardov kvality práce s dobrovoľníkmi s viac ako 200 organizáciami.
- Pripravuje sa celoslovenské oceňovanie dobrovoľníkov v Košiciach spoločne s Cardom, národným dobrovoľníckym centrom.
- Realizovali sa prípravné aktivity pre výmenu dobrovoľníkov so Srbským Novým sadom, pričom ich mládežnícky dobrovoľníci by v roku 2019 prišli na Slovensko opravovať Gelnický hrad a upravovať jeho okolie.
- Propagovali sme dobrovoľníctvo v rámci regionálnych médií, syndikátu novinárov a sociálnych sietí – viac ako 40 aktivít, ktoré sa realizujú v organizáciách v Košickom kraji.
- Realizovali sme sériu školení pre žiakov stredných škôl na podporu dobrovoľníctva.
- Séria workshopov a konzultácií pre učiteľov základných a stredných škôl na realizáciu Service learningu.
- Vytvorená metodická príručka k téme service learningu pre základné a stredné školy.
- Práca na podpore service learningu s Platformou dobrovoľníckych centier na národnej úrovni.
- Práca na celoslovenskej stránke www.srdcenadlani.sk, ktorá by sumarizovala aktivity oceňovania vo všetkých krajoch, pričom by taktiež propagovala jednotlivých víťazov v krajoch.
- Práca na celoslovenskej úrovni na transparentnom oceňovaní Srdce na dlani v jednotlivých krajoch, pričom sa stanovili rovnaké kategórie pre oceňovanie, aby bolo možné oceňovaním nadviazať na celoslovenskú úroveň.
- Vytvorenie tímu športových dobrovoľníkov, ku ktorým je pridružený koordinátor a spoločne sú k dispozícii všetkým organizáciám, firmám, či mestám, ktoré realizujú športové podujatie, na ktorom potrebujú pomoc dobrovoľníkov.

- Propagácia dobrovoľníctva a našich aktivít na viacerých verejných podujatiach: Profesia days, Deň kariéry TUKE, Veľtrh zahraničných univerzít.
- Komunikácia a workshopy pre Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny ohľadom efektívnejšej propagácie dobrovoľníctva medzi nezamestnanými uchádzačmi o zamestnanie.
- Propagácia príkladov dobrej praxe na našej webovej stránke, na sociálnych sieťach a v rádiu FM v časti o dobrovoľníctve.
- Realizácia stretnutí s účastníkmi mládežníckych výmen na výmenu know – how.
- Propagácia nového programu Európsky zbor solidarity, ale taktiež Erazmu +, vďaka ktorému môžu mladí ľudia odísť na dobrovoľnícku činnosť do zahraničia.
- Poskytnutie viac ako 400 konzultácií organizáciám, ktoré mali akýkoľvek problém či dotaz ohľadom dobrovoľníctva.
- Poskytnutie dobrovoľníckej príležitosti viac ako 15 firmám, ktoré chceli v rámci firemného dobrovoľníctva pomôcť pri nejakej aktivite v kraji.
- Maľovanie dvoch múrov v Košiciach, ktoré nesú symbol Európskeho hlavného mesta dobrovoľníctva 2019.
- Začatá spolupráca s firmou Kosit pri jarných aktivitách Za čistejšie Košice a nájdenie dobrovoľníkov pre jednotlivé mestské časti, ktoré sa do akcie Za čistejšie Košice zapojili.
- Umiestnených viac ako 300 dobrovoľníkov do nemocníc, organizácií, domovov sociálnych služieb, do jednotlivých mestských častí, či do environmentálnych zoskupení.
- Získavali sme každý štvrtý rok podnety od jednotlivých poslancov na aktivity v kraji, či oblasti, v ktorých vieme pomôcť pri zefektívnení či naštartovaní dobrovoľníctva.
- Vytvorili sme dotazník pre jednotlivých kandidátov na primátora mesta Košice a opätovne ho distribuovali medzi kandidátov, aby sme sa dozvedeli ako chcú v budúcom roku podporovať získaný titul. Získané spätné väzby sme distribuovali medzi viac ako 200 organizácií, s ktorými spolupracujeme.
- Ďalej sa rozvíjal program pre materské školy – Adoptuj si svoju škôlku, pričom tento program okrem Košíc a Košíc – okolia sa snažíme aplikovať aj na okres Spišská Nová Ves.
- Získavajú sa nové kontakty a buduje sa databáza pre celú oblasť Rožňavy, kde sa zatiaľ najmenej, okrem domovov sociálnych služieb, darí rozvíjať dobrovoľníctvo.
- Komunikácia s dobrovoľníckymi centrami v zahraničí o vytvorení medzinárodnej konferencie v oblasti dobrovoľníctva, buď koncom roka 2019 alebo v jarných mesiacoch 2020.

Najdôležitejšou súčasťou práce v DCKK dennodenne je komunikácia s organizáciami a novými dobrovoľníkmi, či firmami, mestami, obcami a mestskými časťami a hľadanie dobrovoľníkov pre jednorazové dobrovoľníctvo, na rôzne akcie a pre dlhodobé dobrovoľníctvo najmä v sociálnych službách.

Špecifický cieľ 7.1. zachovanie kultúrneho dedičstva

Opatrenia a aktivity plánované pre zachovanie kultúrneho dedičstva v regióne v gescii OKaCR boli orientované do týchto prioritných oblastí: rekonštrukcie objektov ako zveľaďovanie hmotného kultúrneho dedičstva, príprava a realizácia nových expozícií ako súčasť skvalitňovania kultúrnych služieb a rozvoj tradičnej ľudovej kultúry pre uchovanie nehmotného kultúrneho dedičstva. Vzhľadom na objem financií v rozpočte KSK sa na naplnenie opatrení v programovej časti realizovali nasledujúce aktivity.

Aktivita 7.1.1. – 7.1.6., 7.1.14. realizácia expozícií a skvalitňovanie služieb

V mnohých vynovených objektoch kultúrnych zariadení sa začalo s vytváraním novej ponuky služieb. Ako najvýznamnejšie aktivity možno spomenúť:

- „Zážitkové centrum Sentinel – Expozícia baníctva a hutníctva Gemera“ (Banícke múzeum v Rožňave),
- Výstava „Šľachtické rody trebišovského kaštieľa“,
- „Klenotnica rodiny Štefana Dobóa“ (Múzeum a Kultúrne centrum Južného Zemplína v Trebišove),
- „Na prelome – umenie rokov 1890-1918“ (Východoslovenská galéria v Košiciach), Biedermeier C+S – Traditio illud aeternitatis est,
- „Tradícia je ilúziou večnosti“ (Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi),
- „Spiš v dramatických udalostiach 20.storočia“ (Múzeum Spiša),
- „Košice 1918 – 1938. Zrod metropoly východného Slovenska“ (Východoslovenské múzeum v Košiciach).

Pripravili sa niektoré projektové zámery, ako napr. riešenie depozitárnych priestorov a vypracoval sa neformálny audit debarierizácie kultúrnych zariadení KSK.

Aktivita 7.1.7. – 7.1.13., 7.1.15. rekonštrukcie objektov

- V mesiaci máj došlo k zatopeniu časti Spišského divadla v Spišskej Novej Vsi, čím bola čiastočne ohrozená jeho prevádzka. Z dôvodu nevyhovujúceho stavu sídla divadla Romathan na Štefánikovej ulici sa riešili možnosti na presťahovanie organizácie do iných priestorov aj v súvislosti s pripravovaným konceptom Rómskeho domu. Investičné akcie menšieho rozsahu boli realizované priebežne, napr. úprava dvora v Kultúrnom centre Medzibodrožia a Použia.
- Po ukončení rekonštrukcie súsošia „Pamätníka Víťazstva v Dargovskom priesmyku“ prebiehali ďalšie prípravné práce v súvislosti s komplexnou revitalizáciou areálu.
- Počas roka 2018 prebiehali prípravné práce na ďalšiu etapu rekonštrukcie Zemplínskeho múzea v Michalovciach. Z tohto dôvodu bolo múzeum v roku 2018 naďalej zatvorené.
- Počas roka 2018 sa pripravovali zámery rekonštrukcie Hospodárskej budovy v Markušovciach, riešenia centrálnych depozitárov v Michalovciach a Spišskej Novej Vsi.

Aktivita 7.1.16. rozvoj tradičnej ľudovej kultúry

- Pre sprístupnenie kultúrneho dedičstva a podporu TLK bol osobitný dôraz kladený na naplnenie cieľov so zameraním na rôzne prejavy ľudovej kultúry širokej verejnosti so zachovaním autenticity. Ide o nosné piliere TLK: jednak v oblasti tanečného umenia a folkloristiky, ktoré zastrešuje Kultúrne centrum Údolia Bodvy a Rudohoria, a na druhej strane v oblasti remeselníckych aktivít, ktoré v rámci kraja zastrešuje Gemerské osvetové stredisko v Dome tradičnej kultúry Gemera vo vytvorených špeciálnych dielňach – hrnčiarskej, tkáčskej, gastronomickej. Pre nastávajúce obdobie je mimoriadne dôležité, že v roku 2018 sa uskutočnili prvé pilotné aktivity navrhovaného krajského remeselníckeho inkubátora a bol vypracovaný akčný plán pre rozvoj remesiel v regióne na najbližšie dva roky.
- Realizovali sa vzdelávacie aktivity a metodické stretnutia pre lektorov a členov folklórnych kolektívov v regióne s cieľom dodržiavania prvkov autenticity pri školiacich aktivitách a následne pri šírení konkrétnych prejavov hodnôt TLK na festivaloch. Na aktivity v rámci metodiky folklóru nadväzovali aj tanečné domy s výučbou tanečných motívov z regiónu KSK s tematickým zameraním zvykov a zvyklostí ako napr.: povel'konočná tancovačka, májová tancovačka, predvianočná tancovačka.

- Zo strany kultúrneho centra s krajskou pôsobnosťou (KCÚBaR) v oblasti TLK boli realizované aj výjazdy do základných škôl v regióne v rámci úspešného ojedinelého projektu „Umenie ťa dobehne“, do ktorého sa počas celého roka zapojilo približne 2 tisíc detí. Mimoriadne obľúbené boli v sledovanom období tanečné školy vyučované metódou tanečných domov UNESCO, z ktorých v r. 2018 dominovali Abovské tance.
- Hlavnou náplňou pravidelných stretnutí neformálneho zoskupenia Platformy TLK v regióne KSK boli v roku 2018: tanečné umenie a folkloristika so svojimi prejavmi, odborné diskusie s alternatívnou možnosťou zavedenia kategorizácie folklórnych kolektívov, databáza kultúrnych aktérov atď. V roku 2018 sa uskutočnili významné festivaly v oblasti TLK nadregionálneho charakteru, ktoré zabezpečovali kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v spolupráci s obcami a inými subjektmi.
- Najvýznamnejšie festivaly so zachovaním autentických prejavov tradičného ľudového umenia v jednotlivých subregiónoch KSK boli predovšetkým: Abovské folklórne slávnosti v Rozhanovciach, Gemerský folklórny festival v Rejdovej, Spišské folklórne slávnosti v Spišskom Podhradí, Zemplínske slávnosti v Michalovciach. V ostatných rokoch je veľký záujem zo strany návštevníkov o festivaly, ktoré sú zamerané na gastronómiu ako napr.: Svätomartinský festival – Libagaliba vo Veľkých Trakanoch, Tokajský festival v Borši, Chlebom a vínom v Trebišove. V roku 2018 sa uskutočnili dva festivaly krajského významu, do ktorých sa zapojili všetky zariadenia pre kultúrno-osvetovú činnosť v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Ide o „Festival rodín“, ktorý bol prvýkrát organizovaný v Košiciach so zameraním na TLK – folklór, tradičné remeslá, tradičné gastronomické špeciality z regiónu a festival na prezentáciu národnostnej menšinovej kultúry rómskeho etnika „Mulatos Romale, ktorý sa konal v Kráľovskom Chlmci. Z ostatných festivalov v rámci podpory kultúrneho dedičstva mal mimoriadny význam festival so zameraním na duchovný rozmer a nábožensky kultúrny turizmus „Spišský Jeruzalem, hlavným organizátorom ktorého je Spišské osvetové stredisko a z komornejších aktivít na zviditeľnenie nehmotného kultúrneho dedičstva „Festival starej hudby“, ktorý organizovalo Kultúrne centrum Abova.

2.3. Environmentálna oblasť

Aktivita 8.1.1. – 8.1.2. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja

V auguste 2018 bola spracovaná Aktualizácia Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja, ktorej súčasťou je aj doplnený indikatívny zoznam projektových zámerov.

Aktivita 8.1.3. – 8.1.11. Rozvoj sociálnej infraštruktúry

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK bolo k 31.12.2018 spolu 13 zariadení sociálnych služieb (vrátane organizačných súčastí) s celkovou kapacitou 1836 miest, v členení:

- 4 špecializované zariadenia s kapacitou 344 miest v pobytovej celoročnej forme soc. služby a 20 miest v ambulantnej forme soc. služby,
- 12 domovov sociálnych služieb s kapacitou: 881 miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby, 39 miest v pobytovej týždennej forme soc. služby, 113 miest v ambulantnej forme soc. služby,
- 3 zariadenia podporovaného bývania s kapacitou 25 miest,
- 5 zariadení pre seniorov s kapacitou 340 miest,
- 1 nocľaháreň s kapacitou 18 miest,
- 3 krízové strediská s kapacitou 47 miest,
- 1 služba včasnej intervencie.

KSK s účinnosťou od 1.1.2018 realizoval 6. etapu optimalizácie sociálnych služieb za účelom vytvorenia služby včasnej intervencie pri zariadení ANIMA – DSS, Michalovce. Ide o poskytovanie sociálnej služby podľa ustanovenia § 33 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov – služba včasnej intervencie, ktorá sa poskytuje dieťaťu s ťažkým zdravotným postihnutím do siedmich rokov veku a jeho rodine. Služba sa poskytuje ambulantnou alebo terénnou formou – tzv. priamo v rodine dieťaťa. Cieľom tejto služby je pomoc rodine vyrovnať sa s faktom, že sa im narodilo dieťa so zdravotným postihnutím a naučiť sa túto náročnú životnú situáciu zvládať čo najlepšie. V Košickom kraji poskytuje túto službu od 01.08.2016 jeden neverejný poskytovateľ – Centrum včasnej intervencie n.o., so sídlom na Jarnej ul. v Košiciach a jeden verejný poskytovateľ v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK – DOMKO - Domov sociálnych služieb, so sídlom Park mládeže 3 v Košiciach, a to od 01.01.2017. KSK zároveň financuje službu včasnej intervencie, poskytovanú Centrom včasnej intervencie Prešov, n.o., so sídlom na Vajanského ul. v Prešove pre klientov z Košického kraja. Odbor sociálnych vecí a zdravotníctva zrealizoval prieskum počtu detí so zdravotným postihnutím evidovaných u pediatrov v Košickom kraji, z ktorého vyplynula potreba zabezpečenia tejto sociálnej služby pre cca 340 detí. Celkovým zámerom KSK do roku 2020 je poskytovanie služby včasnej intervencie v 5 zariadeniach sociálnych služieb, regionálne rozložené: Abov, Zemplín, Gemer, Spiš a v meste Košice.

KSK sa zapojil do procesu Deinštitucionalizácie sociálnych služieb (ďalej len „DI“) prostredníctvom zariadenia LIDWINA – Domov sociálnych služieb, Strážske (ďalej len „zariadenie LIDWINA“). Výsledkom procesu DI bude:

- deinštitucionalizácia zariadenia LIDWINA s celoročným pobytom pre deti a dospelých s telesným, mentálnym a zmyslovým postihnutím s kapacitou 78 miest na zariadenie poskytujúce služby na komunitnej báze, v prirodzenom sociálnom prostredí, t.j. v rodinných domoch a bytoch,
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich služieb a zabezpečenie nových služieb, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze v prirodzenom rodinnom prostredí, vrátane inovatívnych služieb komunitnej starostlivosti (t.j. zriadenie nových druhov služieb, napr. špecializovaného zariadenia, zariadenia podporovaného bývania, vytvorenie Centra služieb s odbornými činnosťami rehabilitácie, zriadenie rehabilitačného strediska – ambulantná služba pre občanov z komunity).

V mesiaci máj 2018 bol projekt DI riadiacim orgánom schválený, v mesiaci august 2018 bola podpísaná zmluva a začal sa proces verejného obstarávania.

Aktivita 8.1.14. Európska integrovaná škola Kechnec

Zriadenie Európskej integrovanej školy podlieha procesu akreditácie – ministerstvo školstva príslušnej krajiny požiada začiatkom kalendárneho roka Najvyššiu radu Európskych škôl o schválenie žiadosti, ku ktorej je priložený GIF. Po schválení dokumentácie Najvyššou radou sa podáva na druhom pravidelnom zasadnutí Najvyššej rady Európskych škôl na schválenie tzv. Dossier of Conformity s podrobnou informáciou o personálnom zabezpečení. V tejto fáze sa najímajú do školy učitelia, prijímajú sa žiaci a začína sa vyučovanie. Následne sa uskutoční audit a správa z auditu sa posielala do Bruselu za účelom budúcej akreditácie. Po schválení správy z auditu Najvyššou radou sa pristupuje k podpísaniu akreditačnej dohody o spolupráci a podpisom všetkých zainteresovaných strán je proces akreditácie dokončený. Zatiaľ sa buduje druhý stupeň ZŠ, kde k 1.9.2018 bolo prijatých 113 žiakov.

Aktivita 8.1.15. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

Dňa 12. decembra 2016 vypísalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program výzvu

na predkladanie projektových zámerov na zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní. Prioritná os: 2 – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, Investičná priorita: 2.2 – Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry.

Rozhodnutiami riadiaceho orgánu dostalo 12 stredných škôl oznámenia o schválení predložených projektov (žiadostí o nenávratný finančný príspevok).

Celková výška oprávnených výdavkov v prípade schválených žiadostí o nenávratný finančný príspevok činí 5 764 098,56 Eur, z toho nenávratný finančný príspevok je 5 475 893,63 Eur a výška finančných príspevkov potrebných v zmysle aktualizácie na spolufinancovanie zo strany zriaďovateľa činí spolu 288 204,93 Eur.

V roku 2018 začali školy realizovať prvé rokovania o uvoľnení prostriedkov na realizáciu nevyhnutných stavebných úprav, ktoré neboli súčasťou stavebných projektov. Z tohto dôvodu, berúc do úvahy schválené spolufinancovanie, neboli v roku 2018 poukázané z rozpočtu kraja finančné prostriedky na realizáciu projektových aktivít úspešných SŠ. Iba pre SOŠ v Kráľovskom Chlmci bol zrealizovaný transfer vo výške 10 000€ z vlastných zdrojov KSK.

Aktivita 8.1.16. Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice

V roku 2017 bola spracovaná štúdia, vzhľadom na technické a priestorové problémy nedošlo k spracovaniu projektovej dokumentácie. V súčasnosti je aktivita v štádiu riešenia.

Aktivita 8.1.17. Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK

V pôsobnosti KSK boli od ich delimitácie z MZ SR (2003) štyri NsP (NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., NsP Spišská Nová Ves, a.s., NsP Trebišov, a.s. a NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s.), ktoré boli neskôr transformované na akciové spoločnosti. V súvislosti so zlým hospodárením nemocníc a nutnosťou realizácie veľkých investícií do predmetných zdravotníckych zariadení sa kraj v minulosti rozhodol hľadať pre nemocnice strategického investora, od ktorého sa očakával prílev súkromného kapitálu do zdravotníckych zariadení. Proces výberu strategického partnera pre nemocnice s poliklinikami bol počas roka 2011 ukončený. Víťazom medzinárodného tendra sa stala spoločnosť Vranovská investičná, s.r.o., ktorej právnym nástupcom je spoločnosť Svet zdravia, a.s. Víťaz tendra prevzal k 1.9.2011 nemocnice s poliklinikami Zmluvou o dočasnom prevode akcií na obdobie 20 rokov.

Spoločnosť Svet zdravia, a.s. investovala na základe Informatívnej správy predloženej Košickému samosprávnemu kraju v roku 2017 nasledovné investície do nemocníc:

- V NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. sa za 7 rokov preinvestovalo 5,3 mil. Eur (bez novej nemocnice) a pre rok 2019 sú vďaka získaným EU fondom očakávané celkové investície v objeme 1,2 mil. Eur (Zdroj: Informatívna správa pre KSK za roky 2017 a 2018).
- V NsP Trebišov, a.s. sa za 7 rokov preinvestovalo 6,5 mil. Eur a pre rok 2019 sú vďaka získaným EU fondom očakávané celkové investície v objeme 2,5 mil. Eur (Zdroj: Informatívna správa pre KSK za roky 2017 a 2018).
- V NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. sa v roku 2017 preinvestovalo 1,3 mil. Eur, v roku 2018 celkovo 0,5 mil. Eur a pre rok 2019 sú aj vďaka EU fondom plánované investície až do výšky 3,4 mil. Eur (Zdroj: Informatívna správa pre KSK za roky 2017 a 2018).
- V NsP Spišská Nová Ves, a.s. sa za 7 rokov preinvestovalo 5,8 mil. Eur a pre rok 2019 sú vďaka získaným EU fondom očakávané celkové investície v objeme 2,4 mil. Eur (Zdroj: Informatívna správa pre KSK za roky 2017 a 2018).

Aktivita 8.1.18. Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce

Odstránením technologicky nevyhovujúceho skeletu nedostavaného pavilónu, ktorý bol súčasťou NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s., došlo k rozhodnutiu predstaviteľov KSK postaviť pre obyvateľov širokého spádového územia úplne novú nemocnicu s najmodernejším prístrojovým vybavením. Zakladajúcimi spoločníkmi tejto obchodnej spoločnosti sú Košický samosprávny kraj s podielom vo výške 19%, Mesto Michalovce s podielom vo výške 1% a obchodná spoločnosť Svet zdravia, a.s. s podielom vo výške 80% na jej základnom imaní. Zefektívnenie činnosti a fungovania súčasnej nemocnice vyžadovalo zásah a to najmä sústredením činností pod jednu strechu. K spusteniu fungovania Nemocnice novej generácie došlo v decembri 2017. Areál novej nemocnice združuje 443 lôžok, 8 najmodernejších operačných sál, centrálny urgentný príjem, orientáciu na jednoduchú chirurgiu a pod. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti ostala Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuru Michalovce, a.s.. Investíciou Košického samosprávneho kraja do projektu Nemocnice Novej Generácie Michalovce, a.s. boli pozemky, na ktorých je nehnuteľnosť postavená. Realizáciou projektu došlo k zvýšeniu kvality a najmä zlepšeniu dostupnosti zdravotnej starostlivosti v tomto regióne.

Aktivita 8.1.19. Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)

Jednou z priorít MZ SR a KSK je oblasť primárneho sektoru. Súčasťou tzv. „reformy zdola“ je aj koncept integrovanej zdravotnej starostlivosti. Hlavným cieľom projektu centier integrovanej zdravotnej starostlivosti, je zvýšenie koncentrácie poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku. Ťažiskom každého integrovaného centra bude poskytovanie zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte, t.j. v odbore všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zároveň však centrum bude môcť rozšíriť poskytované služby, napríklad v oblasti: gynekológia, stomatológia, ADOS, iné špecializované ambulancie a pod. V centrách však môže byť zabezpečené aj sociálne poradenstvo, rehabilitácie, prevencia, poradenstvo a množstvo ďalších služieb. V roku 2018 boli vyhlásené prvé tri výzvy na predkladanie projektových zámerov a jedna výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok.

Aktivita 8.1.20. Dopravná infraštruktúra

V období 2017 – 2019 prebieha výstavba diaľnice D1 v úseku Budimír – Bidovce. Príprava ostatných úsekov od Bidoviec po hranicu s Ukrajinou je v štádiu posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

V rámci výstavby rýchlostných ciest sú najlepšie pripravené úseky R2 Šaca – Košické Olšany a R2 Rožňava – Jablonov nad Turňou (tunel Soroška), kde je spracovaný projekt pre územné konanie a prebieha spracovanie projektu pre stavebné povolenie. Príprava ostatných úsekov od Šace po hranicu s Banskobystrickým krajom je v štádiu posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

Z kapitálových prostriedkov KSK bolo financované odstraňovanie havarijných stavov na cestách II. a III. triedy. V období rokov 2016 až 2018 prebiehala príprava stavieb na financovanie zo zdrojov Európskej investičnej banky (EIB) a Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP). Boli zrealizované prvé stavebné úpravy ciest zo zdrojov EIB: Cesty KSK 11 – A1 Obnova povodňami poškodených úsekov ciest v okrese Košice – okolie, Stavebná úprava cesty III/3680 Čerhov – Veľká Trňa – Malá Trňa – križovatka s I/79 a Stavebná úprava cesty III/3311 Čečeľovce.

Aktivita 8.1.21. Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami

Príprava projektovej dokumentácie je financovaná buď z kapitálového rozpočtu Košického samosprávneho kraja, alebo ide o oprávnené výdavky v rámci jednotlivých projektov financovaných z eurofondov.

Majetkovoprávne usporiadanie pozemkov pod cestami doteraz nebolo systémovo realizované. Prebieha usporiadanie pozemkov v súvislosti s prípravou konkrétnych stavieb, či už je stavebníkom Košický samosprávny kraj, alebo iní investori.

Novelizáciou zákona č. 446/2001 Z.z. v znení zákona č. 258/2009 Z.z. s účinnosťou od 1.7.2009 pozemky pod cestami KSK, ktoré sú vo vlastníctve štátu, nám štát môže vydať. Avšak keď pozemok nie je súbežný s trasou cesty, je potrebné spracovať geometrický plán, čo predstavuje vysoký finančný nárok na rozpočet KSK.

Ak pozemky pod cestami vlastní fyzická osoba, podľa zákona č. 66/2009 Z. z. usporiadanie pozemkov je možné riešiť cez proces pozemkových úprav buď zámenou pozemkov alebo odkúpením. Tento proces môže trvať 2-3 roky. Odkúpenie neprichádza do úvahy, nakoľko nie sú k dispozícii potrebné finančné zdroje. Zámenu pozemkov neinicujeme, lebo v tom prípade opäť vzniknú náklady na zhotovenie geometrických plánov. Ak by proces inicioval štát, potom tieto výdavky by boli hrazené zo štátneho rozpočtu.

Aktivita 8.1.22. Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS

Košický samosprávny kraj pracuje na zavedení Integrovaného dopravného systému Košického kraja. Pracovná skupina zložená zo zástupcov Košického a Prešovského samosprávneho kraja, miest Košice a Prešov a dopravcov pôsobiach na území KSK a PSK, v súlade s dohodnutými činnosťami z pracovných rokovaní, intenzívne pracuje na spoločnom Prepravnom poriadku, prepravných podmienkach a tarifných podmienkach, vybavovacom systéme a zonácii územia.

Úrad KSK plní úlohy významné pre inštitucionálnu podporu vzniku IDS, koordináciu cestovných poriadkov verejnej pravidelnej dopravy, vypracovanie jednotného prepravného poriadku, tarify a cestovného lístka, rozvoj integrovaného dopravného systému, vytvorenie podmienok pre trvalo udržateľnú regionálnu a mestskú mobilitu.

Integrovaný dopravný systém Košického kraja sa rozvíja formou strategických materiálov Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020, Operačného programu integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020, Stratégie rozvoja verejnej osobnej dopravy SR do roku 2020, Strategického plánu rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 v podmienkach samosprávy.

V súčasnej dobe je spracovávaný strategicko-plánovací dopravný dokument „Plán udržateľnej mobility Košického kraja“ (PUM KK), ktorý zahŕňa celú dopravnú infraštruktúru Košického kraja, organizáciu dopravy v Košickom kraji a mestské dopravy v mestách kraja. Obsahuje všetky druhy dopravy (motorová, nemotorová, statická, verejná, individuálna, cyklistická, nákladná). Strategický dokument je financovaný z Operačného programu – IROP programovacie obdobie 2014 – 2020, z prioritnej osi: 1. Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch, Konkrétny cieľ: 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy.

Košický samosprávny kraj spolupracuje pri budovaní terminálov integrovanej osobnej prepravy v Trebišove a Michalovciach.

KSK zároveň rokuje s objednávatelom železničnej dopravy (MDV SR) a železničným dopravcom ZSSK, a. s. na zlepšení železničnej dopravnej ponuky v Košickom regióne s cieľom poskytnúť na traťových úsekoch relevantnú a komplexnú železničnú dopravnú obsluhu pre obyvateľov.

Odbor dopravy aktívne spolupracuje v problematike zabezpečenia dopravnej obsluhy jednotlivých regiónov na parciálnych poradách za účasti zástupcov obcí, významných zamestnávateľov, oblastných organizácií cestovného ruchu, autobusových dopravcov aj ZSSK, a. s.

Pravidelnou spoluprácou Úradu KSK s MDV SR, ZSSK, a. s., a autobusovými dopravcami v Košickom kraji kontinuálne dochádza k skvalitňovaniu cestovného poriadku železničnej aj autobusovej dopravy.

Zintenzívnením spolupráce s autobusovými dopravcami, došlo k skvalitneniu prípojov medzi jednotlivými druhmi dopravy. Úrad KSK v spolupráci s autobusovými dopravcami upravuje autobusové spoje tak, aby boli zachované, resp. vytvorené nové prípoje na železničnú dopravu.

Integráciou dopravy a činnosťou nezávislého organizátora integrovaného dopravného systému chce KSK dosiahnuť zlepšenie ekonomického využitia verejných finančných zdrojov investovaných do verejnej pravidelnej dopravy v Košickom kraji, zlepšenie stavu životného prostredia, skvalitnenie poskytovaných služieb pre cestujúcich, udržanie si súčasných a získanie nových cestujúcich.

Špecifický cieľ 8.2. Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd

Kvalita povrchových a podzemných vôd úzko súvisí s budovaním verejných vodovodov a kanalizácií v rámci budovania technickej infraštruktúry, kde je vplyv na znečisťovanie vôd. Otázkou zásobovania pitnou vodou a odvádzania odpadových vôd rieši v súlade so Smernicou o vodách a legislatívou SR „Aktualizácia plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja“, odsúhlasená Ministerstvom životného prostredia SR. Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne odpadových vôd v Košickom kraji. Základná úloha je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov je napĺňanie tohto cieľa značne spomalené.

Aktivita 8.2.1. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – Operačný program Kvalita životného prostredia

V auguste 2018 bola spracovaná Aktualizácia Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja, ktorej súčasťou je aj doplnený indikatívny zoznam projektových zámerov.

Aktivita 8.2.2. Protipovodňové opatrenia

V roku 2018 boli Slovenským vodohospodárskym podnikom rekonštruované vodné toky, brehy a korytá riek v intravilánoch obcí Košického kraja. Úprava protipovodňových hrádzí na vodných tokoch, ich navyšovanie, rekonštrukcia na Q100-ročnú vodu štátnymi organizáciami a obcami z finančných prostriedkov EÚ. Melioračné kanály v správe Hydromeliorácií š.p. neboli čistené, revitalizované z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

Aktivita 8.3.1. Projekt ELENA

Predmetom projektu ELENA je príprava investičných zámerov v oblasti znižovania energetickej náročnosti a zvyšovania energetickej efektívnosti budov v správe VÚC (školské, sociálne a kultúrne zariadenia) a partnerských miest a obcí, s cieľom zvýšiť energetickú efektívnosť pri nasadení obnoviteľných zdrojov energie, vybudovania fotovoltických zariadení a riešenia úsporného verejného osvetlenia v mestách a obciach.

V roku 2018 pokračoval proces prípravy žiadosti, kedy sa realizovala aktualizácia všetkých vstupných dát o budovách, potrebných k vyplneniu formulára žiadosti, patriacim Košickému samosprávnemu kraju, ako aj partnerských miest a obcí zapojených do programu ELENA. Objekty, ktoré už boli v priebehu času rekonštruované, boli v spolupráci s partnermi nahradené inými budovami. KSK navrhol realizáciu investičných aktivít v budovách 5 školských internátov (A. Garbana, Považská, Medická, Športové gymnázium a Hotelová akadémia Spišská Nová Ves) a areálu na Strojárskej ulici. Mestá a obce budú realizovať investície v 45 budovách škôl, kultúrnych inštitúcií, administratívy, OZE a na verejnom osvetlení. Do technickej asistencie ELENA je zapojených 55 objektov a 8 verejných osvetlení.

Aktivita 8.3.2. Zvýšenie kvality ovzdušia

Úroveň znečistenia ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššia v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí, kde sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií tuhých znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Pre sídla s nadmerným znečistením ovzdušia sú vypracované a schválené osobitné preventívne Programy znečisťovania a kontroly ovzdušia, ktoré sa každý rok aktualizujú. Ide o sídla Košice, Veľkú Idu, Krompachy.

Dodržanie limitov znečisťovania ovzdušia v sledovaných ukazovateľoch vo veľkej miere závisí od druhu alokovaného priemyslu v Košickom kraji, ako sú hutnícky a chemický priemysel. V sledovanom období sa výrazne hodnoty znečistenia ovzdušia nezvýšili práve pôsobením strojárskoho, elektrotechnického a potravinárskeho priemyslu. Nevytvárajú sa nové veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré by výrazne zhoršovali kvalitu ovzdušia v kraji. Zavádzaním moderných BAT technológií dochádza k zmierneniu záťaže pôsobiacej na kvalitu života v regióne Košického kraja. Veľkým mobilným zdrojom znečisťovania ovzdušia je automobilová doprava, ktorá je stále hustejšia a príslušná dopravná sieť (rýchlostné cesty, diaľnice, obchvaty osídlených častí) absentuje. Jej pričinením sú vysoké hodnoty oxidov dusíka aj emisie tuhých znečisťujúcich látok. V súčasnosti štát svojou nedomyslenou stratégiou využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE), konkrétne biomasy, spôsobil zhoršenie kvality ovzdušia aj vo vidieckych a podhorských oblastiach, zhoršenie kvality ovzdušia podporou spaľovania biomasy (drevná štiepka, brikety, pelety, palivové drevo) cez OP KŽP. Takto boli znehodnotené aj oblasti, ktoré boli z hľadiska čistoty ovzdušia najkvalitnejšie a najvzácnejšie, v snahe dosiahnuť využívanie OZE do roku 2020 vo výške 20% celkovej vyrobenej energie. V roku 2018 chýbala aj podpora štátu pri zavádzaní elektromobility, ktoré by znamenalo zlepšenie kvality ovzdušia v segmente NO_x a TZL.

Aktivita 8.4.1. Materiálové zhodnocovanie odpadov

Zhodnocovanie komunálnych odpadov kolíše medziročne bez veľkých výkyvov v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (plasty, papier, sklo, kovy, pneumatiky, elektroodpad). Miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov sa z roka na rok zvyšuje. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci niektorých zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší. Obce a mestá majú snahu o zvýšenie percenta separácie zmesového komunálneho odpadu, ktoré ale závisí od možností zhodnotenia (materiálového) jednotlivých separovaných komodít. Najväčšie problémy sú so zhodnocovaním plastov, ktoré sa hromadia na zberných dvoroch a v konečnom dôsledku sa „energeticky zhodnocujú“ (spaľujú) v rôznych

zariadeniach na energetické zhodnocovanie odpadu (KOSIT a.s., Holcim-cementáreň v Turni nad Bodvou, zariadenia na spoluspaľovanie odpadu s biomasou a pod.). Tieto prevádzky „zhodnotením“ odpadu nepriaznivo ovplyvňujú kvalitu ovzdušia Košického kraja. Samosprávy sa snažia zhodnocovať biologicky rozložiteľný odpad (BRO) vo vlastnej réžii bez pomoci certifikovaných organizácií pôsobiacich v odpadovom hospodárstve. Separácia odpadu, jej propagácia medzi občanmi je veľmi prospešná aktivita, ale míňa sa účinku bez komplexnej stratégie nakladania s odpadmi od jej vzniku až po likvidáciu, či zhodnotenie každej jednej separovanej komodity (prúdy odpadov). Riešením problémov v odpadovom hospodárstve by bol postupný prechod na obehové hospodárstvo (cirkulárna ekonomika), kde je cieľom predchádzanie vzniku odpadov.

Aktivita 8.5.1. – 8.5.2. Uchovanie, ochrana a zveľaďovanie prírodného dedičstva

Na území Košického kraja sú dve chránené krajinné oblasti s celkovou rozlohou 33 105 ha a dva národné parky s celkovou rozlohou 54 374 ha, v rámci ktorých sú maloplošné chránené územia – národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie, chránené prírodné výtvory. V rámci európskej siete chránených území (NATURA 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou 394 537,07 ha a 50 území európskeho významu. V kraji sú situované tri chránené vodohospodárske oblasti s rozlohou 54 200 ha, ktoré zabezpečujú kvalitu pitnej vody čerpanej z týchto oblastí. V súčasnosti sú vytypované územia ohrozené povodňami a tvoria sa mapy povodňového rizika a povodňového ohrozenia (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.) pre vodohospodársky významné toky Hornád, Torysa, Ondava, Laborec, Uh, Bodrog.

V predošlom období bola vykonaná a v súčasnosti v praxi realizovaná zonácia Národného parku Slovenský raj, kde sú určené limity využívania územia Národného parku Slovenský raj a jeho ochranného pásma. Bol schválený nový Návštevný poriadok Národného parku Slovenský raj, ktorý je hlavným regulačným nástrojom aktivít a návštevnosti v chránenom území. V súčasnosti je citeľný tlak vlastníkov a developerských organizácií na presadzovanie svojich aktivít v chránených územiach, preto je potrebné vypracovať a realizovať projekty zonácií aj pre ostatné chránené územia (NP, CHKO), ktoré by striktne určili spôsob využitia krajiny a v praxi tieto limity prísne dodržiavať.

2.4. Návrh na zmeny aktivít

Vzhľadom na zmeny priorít a potrieb Košického kraja navrhujeme nasledovné úpravy v zozname špecifických cieľov a aktivít:

Špecifický cieľ / aktivita	Názov	Zmena
Aktivita 5.2.2.	Zvyšovanie povedomia pacientov o zdravotnom stave	Aktivitu vypustiť z dôvodu čiastočnej duplicity s aktivitou 5.2.1.
Aktivita 5.2.3.	Príprava podkladov pre verejné vypočutie	Aktivitu vypustiť z legislatívnych dôvodov – právne predpisy v oblasti zdravotníctva nepoznajú pojem verejné vypočutie pri realizácii jednotlivých kompetencií preneseného výkonu štátnej správy (t.j. pri povoľovaní činnosti zdravotníckych zariadení).
Aktivita 5.2.4.	Verejné vypočutie	Aktivitu vypustiť z legislatívnych dôvodov – právne predpisy v oblasti zdravotníctva nepoznajú pojem verejné vypočutie pri realizácii jednotlivých kompetencií

		preneseného výkonu štátnej správy (t.j. pri povoľovaní činnosti zdravotníckych zariadení).
Aktivita 5.2.2.	Vydávanie povolení a kontrola zdravotníckych zariadení	Navrhovaná nová aktivita z dôvodu aktualizácie primárne vykonávaných aktivít, ako aj z dôvodu objektivizácie činností na úseku zdravotníctva.
Aktivita 5.2.3.	Vedenie registra povolení (zdravotníckych zariadení)	Navrhovaná nová aktivita z dôvodu aktualizácie primárne vykonávaných aktivít, ako aj z dôvodu objektivizácie činností na úseku zdravotníctva.
Aktivita 5.2.4.	Rozpisovanie ambulantnej a lekárenskej pohotovostnej služby	Navrhovaná nová aktivita z dôvodu aktualizácie primárne vykonávaných aktivít, ako aj z dôvodu objektivizácie činností na úseku zdravotníctva.
Aktivita 5.3.2.	Projekt ATRIPS	Aktivitu vypustiť, nakoľko bol projekt ukončený pred začatím realizácie, prednosť dostali dopravné investičné projekty.
Špecifický cieľ 6.1	Podpora vzniku a činnosti Regionálneho centra dobrovoľníctva	Zmeniť na „Podpora činnosti Dobrovoľníckeho centra Košického kraja“.
Aktivita 6.1.1.	Vznik Regionálneho centra dobrovoľníctva	Aktivitu vypustiť, nakoľko sa Úrad KSK po vzájomných rokovaníach stal členom Dobrovoľníckeho centra Košického kraja a ustúpil od požiadavky vzniku nového regionálneho centra dobrovoľníctva.
Aktivita 6.1.2.	Príprava akčného plánu Regionálneho centra dobrovoľníctva	Zmeniť na „Príprava akčného plánu Dobrovoľníckeho centra Košického kraja na roky 2020 až 2024“.
Aktivita 8.1.13.	Poradenský dom – bezplatné poradenstvo pri riešení rôznych životných situácií	Aktivitu vypustiť, nakoľko zámer zriadenia poradenského domu na Strojárskej ulici bol pripravený iba ako idea, realizovaný mal byť z prostriedkov Európskej investičnej banky. K realizácii projektov z EIB však nedošlo.
Aktivita 8.5.2.	Spišský geopark, Zemplínsky geopark, Silický geopark	Aktivitu vypustiť, nakoľko odborným garantom vytvorenia geoparkov je MŽP SR a SAŽP, ktorí sú nečinní. Bez podpory ústredných orgánov a štátnej správy to nie je možné z úrovne obcí a mikroregiónov legislatívne riešiť (vyhlásiť geoparky). Územie bez vyhláseného statusu „geoparkov“ a potrebných dokumentov nie je možné smerovať a rozvíjať ako územia geoparkov.

3. Ukazovatele výsledku a dopadu

3.1. Ukazovatele výsledku

Ukazovatele výsledku sú stanovené v každom projekte individuálne podľa podmienok získania finančných prostriedkov (grantov) na realizáciu projektu vrátane východiskových a cieľových hodnôt. V prípade, že takýto postup nie je možný, napríklad pri stanovení opatrení, ktoré nie sú financované z kohéznej pomoci alebo verejných zdrojov, použijú sa vybrané ukazovatele z Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Tabuľka č. 1 – Hodnoty indikátorov výsledku za Košický kraj za roky 2015 – 2018

Ukazovatele výsledku	2015	2016	2017	2018
Miera zamestnanosti (20-64, VZPS, %)	62,8	63,8	65,0	68,0
Výdavky na výskum a vývoj (% z HDP)	1,10	0,67	0,73	-
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 až 34 rokov, odhad)	31,8	29,0	30,5	33,3
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	20,1	19,7	19,8	20,3
Regionálny HDP (mil. PKS)	14 288	14 059	15 179	-
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (v %)	49,6	51,8	55,5	61,6
Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (v %)	83,7	84,2	84,6	84,9
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (v %)	62,6	63,4	65,4	65,1
Produkcia tuhých emisií (v tonách)	6 457,9	5 968,5	4 610,1	-
Produkcia oxidu uhoľnatého (v tonách)	119 833,5	116 961,8	134 242,2	-

Zdroj: Štatistický úrad SR

3.2. Ukazovatele dopadu

V rámci ukazovateľov dopadov boli stanovené dva základné ukazovatele:

1. počet novovytvorených pracovných miest
2. index regionálnej identity (IRI)

Počet novovytvorených pracovných miest v hospodárstve je hodnotený na základe údajov priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji, ktoré sleduje Štatistický úrad SR. V roku 2018 bol celkový priemerný evidenčný počet zamestnancov na úrovni 187 567 osôb, čo je oproti roku 2017 nárast o 4,7% (8 468 osôb). V rámci ekonomických činností bol najvyšší percentuálny nárast počtu zamestnancov v činnostiach v oblasti nehnuteľností, kde ich počet vzrástol o 90,7% (1 339 osôb). Z hľadiska absolútneho počtu bol najvyšší nárast počtu zamestnancov v oblasti vzdelávania (2 152 osôb) a v oblasti informácií a komunikácie (2 128 osôb).

Tabuľka č. 2 – Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji za roky 2015 – 2018

Ekonomická činnosť	2015	2016	2017	2018
Spolu	169 536	168 523	179 099	187 567
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3 604	3 233	3 663	4 013
Priemysel spolu	45 106	45 743	47 444	46 493
Ťažba a dobývanie	604	550	545	682
Priemyselná výroba	38 969	39 594	41 204	40 162
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2 608	2 307	2 326	2 430
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd,	2 925	3 292	3 368	3 219

odpady a služby odstraňovania odpadov				
Stavebníctvo	6 301	5 472	6 937	8 691
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	20 452	20 169	21 326	22 377
Doprava a skladovanie	14 563	15 443	15 554	15 023
Ubytovacie a stravovacie služby	2 017	1 533	2 349	2 480
Informácie a komunikácia	5 947	5 722	6 138	8 266
Finančné a poisťovacie činnosti	1 871	1 851	1 731	1 498
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2 082	1 960	1 477	2 816
Odborné, vedecké a technické činnosti	4 099	4 423	5 013	6 518
Administratívne a podporné služby	6 059	5 940	6 999	8 107
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	17 948	17 291	18 596	19 294
Vzdelávanie	19 545	19 258	19 485	21 637
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	15 672	16 661	17 502	15 828
Umenie, zábava a rekreácia	2 046	1 805	1 935	2 480
Ostatné činnosti	2 223	2 019	2 949	2 046

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na výpočet **kvantitatívneho zisťovania IRI** boli použité údaje za rok 2018, v prípade nedostupnosti aktuálnych údajov bol použitý údaj za rok 2017. Indikátory boli stanovené v rámci troch základných oblastí rozvoja PHSR KSK 2016 – 2022 – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej. Transformované hodnoty indikátorov boli násobené prídelenou váhou tak, aby každá oblasť vytvárala súčet hodnôt 100.

Tabuľka č. 3 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2015 – 2018

Indikátory	2015	2016	2017	2018
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	62,8	63,8	65,0	68,0
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	14,39	12,76	9,94	8,17
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	43,54	42,20	41,72	37,95
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J)	248	0	416	2 128
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M)	564	324	590	1 505
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R)	579	0	546	2 673
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H)	0	880	111	0
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N)	763	0	1 875	1 239
počet novovytvorených pracovných miest v miestnych distribučných a spracovateľských sieťach	0	0	0	0
počet členov (pracovníkov) novovzniknutých družstiev	0	0	0	0
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	945	972	1 025	1 110
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	12,5	13,8	15,5	15,8
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem	584	600	577	631

domácnosti (EUR/mesiac)				
počet firiem zapojených do CSR	0	0	0	0
počet novovytvorených záujmových skupín	0	0	0	0
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	6,1	6,9	6,7	7,3
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	72,38	72,85	72,98	73,31
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	79,58	79,84	79,95	80,25
dojčenská úmrtnosť (‰) ¹	7,35	10,23	8,81	7,93
index vzdelanosti pracujúcich EAO	89,5	87,0	91,7	100,3
hrubá miera migračného salda (‰)	-0,19	-0,33	-0,46	-0,58
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	12,9	12,9	12,0	8,7
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	55 000	55 000	55 000	60 000
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 477 037	1 628 830	1 727 245	1 658 314
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	12,2	13,8	13,4	14,7
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	83,7	84,2	84,6	84,9
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	62,6	63,4	65,4	65,1
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	8,20	8,79	7,04	7,44
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,75	6,72	7,01	6,55
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	61,7	64,8	64,8	64,2
hustota diaľnic a rýchlостných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	6,6	6,6	6,6	7,2
počet čistiarní odpadových vôd	87	92	93	95
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	44 248	51 454	50 090	45 784
objem imisií PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	32,4	26,7	30,3	29,0
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1, 2}	1,01	0,96	0,88	0,68
objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1, 2}	1,28	1,39	1,12	1,37
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1, 2}	1,58	1,48	1,34	1,31
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1, 2}	17,75	17,74	17,32	19,87
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	22,9	22,7	22,5	21,3
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	13,10	24,97	24,52	33,48
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	21,04	17,38	21,26	21,38
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	146,18	147,71	177,80	202,84
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	17 039	48 250	64 169	75 460
podiel chránených území (%)	15,47	15,47	15,47	15,47
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	597 759	726 401	762 490	830 079

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR SR, MPSVaR SR, VÚC, NCZI, NOC, SSC, SHMÚ, EUROSTAT, ŠOP SR

Tabuľka č. 4 – Indikátory IRI za Košický kraj, rok 2018

Indikátory	Hodnota	Min hodnota	Max hodnota	Vážená hodnota
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	68,0	68,0	80,5	0,00
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	8,17	2,31	8,61	0,70
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	37,95	8,04	37,95	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J)	2 128	0	2 128	10,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M)	1 505	0	3 204	4,70
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R)	2 673	0	2 673	10,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H)	0	0	1 879	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N)	1 239	0	3 280	3,78
počet novovytvorených pracovných miest v miestnych distribučných a spracovateľských sieťach	0	0	1 000	0,00
počet členov (pracovníkov) novovzniknutých družstiev	0	0	1 000	0,00
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 110	928	1532	2,01
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	15,8	4,3	18,4	1,23
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	631	597	784	1,21
počet firiem zapojených do CSR	0	0	100	0,00
počet novovytvorených záujmových skupín	0	0	50	0,00
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	7,3	7,3	15,3	0,00
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	73,31	73,22	75,54	0,26
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	80,25	80,17	81,77	0,33
dojčenská úmrtnosť (%) ¹	7,93	2,33	9,60	1,53
index vzdelanosti pracujúcich EAO	100,3	86,2	127,8	2,26
hrubá miera migračného salda	-0,58	-1,52	9,88	0,55
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	8,7	4,7	9,2	5,93
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	60 000	0	100 000	4,00
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 658 314	904 600	3 024 319	2,37
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	14,7	8,1	27,1	2,32

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	84,9	81,5	98,4	1,01
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	65,1	55,4	91,2	1,35
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	7,44	7,44	11,23	0,00
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,55	3,47	7,29	4,03
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	64,2	46,9	65,2	4,73
hustota diaľnic a rýchlostných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	7,2	7,2	53,8	0,00
počet čistiární odpadových vôd	95	33	162	2,40
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	45 784	35 382	89 901	0,95
objem imisíí PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	29,0	21,6	29,0	0,00
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1, 2}	0,68	0,24	0,68	0,00
objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1, 2}	1,37	0,04	1,61	0,76
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1, 2}	1,31	0,17	2,29	2,31
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1, 2}	19,87	2,39	19,87	0,00
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	21,3	6,6	72,2	1,12
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	33,48	28,09	61,46	0,81
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	21,38	21,38	47,56	0,00
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	202,84	120,85	311,40	2,15
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	75 460	72 769	90 283	0,77
podiel chránených území (%)	15,47	5,61	52,34	1,05
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	830 079	830 079	3 097 483	0,00

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledok kvantitatívneho zisťovania IRI pozostáva zo súčtu vážených hodnôt všetkých troch oblastí, pričom váhy jednotlivých oblastí boli stanovené nasledovne:

- Hospodárska oblasť (HO) – 25%
- Sociálna oblasť (SO) – 50%
- Environmentálna oblasť (EO) – 25%

Výpočet kvantitatívnej časti ukazovateľa IRI:

$$IRI = (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt HO}) + (0,5 * \Sigma \text{ vážených hodnôt SO}) + (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt EO})$$

Tabuľka č. 5 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2015 – 2018

	2015	2016	2017	2018
Hospodárska oblasť	14,51	7,23	22,82	29,17
Sociálna oblasť	25,81	23,35	21,80	24,00
Environmentálna oblasť	24,19	29,31	25,72	23,45
Hodnota IRI	22,58	20,81	23,04	25,15

Zdroj: Vlastné spracovanie

Meranie kvantitatívnej časti IRI tak dosiahlo v roku 2018 hodnotu **25,15 bodu**, oproti hodnote z roku 2017 vzrástla o 2,12 bodu.

Na rast celkovej hodnoty IRI má vplyv predovšetkým nárast hodnoty v hospodárskej oblasti, kde bol v posledných rokoch zaznamenaný rast počtu zamestnancov v sledovaných odvetviach. Naopak klesajúci trend možno sledovať v rokoch 2016 – 2018 v environmentálnej oblasti, kde si Košický kraj vo viacerých ukazovateľoch pohoršil.

3.3. Návrh na zmeny indikátorov

Vzhľadom na nedostupnosť niektorých indikátorov navrhujeme nasledovné zmeny:

Indikátor	Názov	Zmena
Indikátor 2.1.1.	počet novovytvorených pracovných miest v miestnych distribučných a spracovateľských sieťach	počet sociálnych podnikov (zamestnávateľov prechodného zamestnania)
Indikátor 3.1.1.	počet členov (pracovníkov) novovzniknutých družstiev	počet družstiev (počet novovzniknutých družstiev)
Indikátor 4.1.1.	počet firiem zapojených do CSR	počet verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného a sociálneho obstarávania
Indikátor 4.2.1.	počet novovytvorených záujmových skupín	počet občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií (počet záujmových združení)
Indikátor 8.5.1.	podiel chránených území	podiel lesných pozemkov na celkovej výmere kraja

Kolektív spoluautorov:

Mgr. Katarína Rosičová, PhD.,	odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia
Ing. Oliver Kovács	odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia
Mgr. Petronela Nagyová	odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia
Ing. Melinda Sasáková	odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia
Mgr. Ing. Tomáš Malatinec, PhD.	odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia
Ing. Miroslav Fazekaš, PhD.	odbor dopravy
Ing. Radovan Hužvík	odbor dopravy
Ing. Peter Restei	odbor dopravy
Ing. Ľudovít Hintoš	oddelenie energetiky
Mgr. Emília Revajová Bujňáková	odbor sociálnych vecí
PhDr. Peter Dringuš	oddelenie zdravotníctva
Ing. Adriana Šebešová	odbor kultúry a cestovného ruchu
PhDr. Jana Knežová, PhD.	odbor kultúry a cestovného ruchu
RNDr. Viera Juríková	odbor školstva
Ing. Mária Kokardová	odbor školstva
Ing. Veronika Mohňanská	EZÚS Via Carpatia
Mgr. Mirka Langerová, PhD.	Dobrovoľnícke centrum Košického kraja
Ing. Peter Ťapák	

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
CSR	Spoločenská zodpovednosť (Corporate social responsibility)
DI	Deinštitucionalizácia
DSS	Domov sociálnych služieb
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EUROSTAT	Európska štatistika
EÚ	Európska Únia
HDP	Hrubý domáci produkt
IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IoT	Internet vecí (angl. Internet of Things) – prepojenie vstavaných zariadení s internetom
IPC pre EŠIF	Informačno-poradenské centrum pre Európske štrukturálne a investičné fondy
IRI	Index regionálnej identity
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IT	Informačné technológie
KSK	Košický samosprávny kraj
LSPP	Lekárska služba prvej pomoci
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MHD	Mestská hromadná doprava
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MSP	Malé a stredné podniky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NOC	Národné osvetové centrum
NsP	Nemocnica s poliklinikou
OKaCR	Odbor kultúry a cestovného ruchu
OP VaI	Operačný program výskum a inovácie
PHSR KSK 2016 – 2022	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
PPP	Verejno-súkromné partnerstvo (angl. Public Private Partnership)
PSK	Prešovský samosprávny kraj
PZS	Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SjF TUKE	Strojnícka fakulta Technickej Univerzity v Košiciach
SR	Slovenská republika
SSC	Slovenská správa ciest
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠZ	Špecializované zariadenie
TIP-UPJŠ	Technologicky – Inovačného Parku pri UPJŠ
TUKE	Technická univerzita v Košiciach
ÚKSK	Úrad Košického samosprávneho kraja
UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
UVP	Univerzitný vedecký park
VÚC	Vyšší územný celok
VZPS	Výberové zisťovanie pracovných síl
ZpS	Zariadenie pre seniorov
ZSSK, a. s.	Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky